

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์ JOURNAL OF CHAIMONGKOL REVIEW

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567
VOL.4 NO.2 JULY - DECEMBER 2024

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล:

ISSN 3027-8848 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร:

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงที่มีการประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร:

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

- **บทความวิชาการ** คือ บทความที่นำเสนอบทวิเคราะห์ วิจารณ์ รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บ่งชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

- **บทความวิจัย** คือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

- **บทวิจารณ์หนังสือ** คือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรณคดี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ:

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

การใช้ภาษา:

วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์:

วารสารมีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจาก accepted (ยอมรับการตีพิมพ์แล้วเท่านั้น เก็บเพียงครั้งเดียว) ทั้งนี้ทางวารสารจะดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินกับทางมหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ส่งบทความทุกบทความ โดยมีอัตราค่าธรรมเนียมดังนี้

- บทความวิชาการหรือบทความวิจัยจำนวน 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ
- บทความวิจัย จำนวน 4,000 บาท (สี่พันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ

กรุณาชำระค่าธรรมเนียม หลังจากได้รับอีเมลให้ชำระเงินจากวารสารแล้วเท่านั้น วารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียมให้ทุกกรณี

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี:

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ และนิติศาสตร์และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ:

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี เป็นเจ้าของวารสารชัยมงคลปริทรรศน์ วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ในระดับสูง โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

ผู้จัดพิมพ์:

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์ เป็นวารสาร peer-reviewed อย่างเป็นทางการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประเทศไทย

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระราชวรานัฐ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

.....

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาชินภัทร ฉินนาลโย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

ภัคศิริ แอนินท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : paksiri.ae@mcu.ac.th

กิตติพงษ์ ขวัญเมือง

สำนักเรียนคณะจังหวัดราชบุรี, ประเทศไทย

E-mail : yutana1982@gmail.com

.....

คณะบรรณาธิการ

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

E-mail : paijitsakong@gmail.com

พระเมธาวิเชียร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

E-mail : suthep.bud@mbu.ac.th

กฤตชน วงศ์รัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : kritchana.won@gmail.pbru.ac.th

โสภภาพร กล้าสกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : sopaporn.kla@mail.pbru.ac.th

วัชร เวชประสิทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

E-mail : watchara.wet@mail.pbru.ac.th

วิวิศน์ สุขแสงอร่าม

E-mail : wiwit.suk@mail.pbru.ac.th

รักเกียรติ หงษ์ทอง

E-mail : rakkait.hon@mail.pbru.ac.th

กุลสกาวั เลหาสดิษฐ์

E-mail : kulsakwao.lao@mail.pbru.ac.th

จักรวาล เหมือนแจ่ม

E-mail : Jack@forester64.com

นรพัทธ์ เสางทอง

E-mail : paksiri.aenihon@gmail

วารินทร์ จันทรรัตน์

E-mail : Warin_Jantararat@hotmail.com

สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ

E-mail : pbrusaranpat@gmail.com

พระครูธรรมธรไพบูลย์ ญาณวิบุโล

E-mail : oadsy1972@gmail.com

มนตรี วรภัทรทรัพย์

E-mail : papamontree@gmail.com

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หันตรา), ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

กองจัดการ

พระมหาเกรียงศักดิ์ ฐิริวิฑมโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิณณะ พิภักเกษมสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

ธนพงษ์ จุ้ยเจริญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

อุษา กุศลางกูรวัฒน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

ไพรินทร์ ไตรวิทย์พานิชย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

จิรพจน์ ภู่อารัง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

นันทฤพร อุ่นรื้อ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ: วารสารชัยมงคลปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD: Journal of Chaimongkol Review

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
พระเมธาวิเชียร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
กฤตชน วงศ์รัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
โสภภาพร กล่ำสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
วัชร เวชประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
วิวิศน์ สุขแสงอร่าม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
รักเกียรติ หงษ์ทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
กุลสกาวั เลาสถิตย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย
จักรวาล เหมือนแจ่ม	นักวิชาการอิสระ
นรพัทธ์ เสาวทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (หันตรา), ประเทศไทย
สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน

พระครูธรรมธรไพบุลย์ ญาณวิบุโล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย
มนตรี วรภัทรทรัพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี, ประเทศไทย
วารินทร์ จันทรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ, ประเทศไทย

บทบรรณาธิการ

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์วิชาการฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประเด็น กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2567 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระราชชิรานุสิฐ

บรรณาธิการวารสารชัยมงคลปริทรรศน์

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(3)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(6)
บทบรรณาธิการ	(7)
สารบัญ	(8)

บทความวิชาการ

การศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธ ของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี	1-11
* พระอุดมสิทธิธนายก (กำพล คุณงฺกโร) , เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, วัชรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง, อนุภูมิ ไชวเกษม	
วัฒนธรรมทางการเมืองกับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจของประชาชนไทยในปี 2566 - 2567	12-22
* พระอุดมสิทธิธนายก (กำพล คุณงฺกโร) , พระครูวิโรจน์กาญจนเขต (นัทฤต ทัพงฺกโร), บัณฑิต ป่านสวาท, ศรอนงค์ รัตนภรณ์, วิศิษฐ์ ศรีราชา	
การจัดการเชิงพุทธเพื่อขับเคลื่อนองค์กร	23-34
* พระปิยะ ฐิตปญฺโญ, พระชนนุชัย กนตปญฺโญ	
การบริหารจัดการด้านเงินบริจาคของวัดในพระพุทธศาสนาเถรวาท	35-45
* พระครูธรรมธร สุฐาพร ปภสฺสโร, พระนรินทร์ โชติปาโล	
การพัฒนาทุนมนุษย์ทางพระพุทธศาสนา :โอกาสทางการศึกษาของสามเณรในประเทศไทยในยุคดิจิทัล	46-55
* พระชนนุชัย กนตปญฺโญ	
ภาคผนวก	ภาคผนวก 1

การศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธ ของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษา
การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี*

BUDDHIST ETHICS STUDY OF LOCAL LEADERS : ACASE STUDY OF THE ELECTION OF MOJOR OF
RATCHABURI PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกร)

เติมศักดิ์ ทองอินทร์

วัชรินทร์ ชาญศิลป์

สุมาลี บุญเรือง

อนุภูมิ โสวเกษม

Phraudomsitthinayok (Kumphol Kunungkaro)

Temsak Thong-in

Watcharin Chansin

Sumalee Boonruang

Anuphum Sowkesom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author Email : opal_1982@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งศึกษา การศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธ ของผู้นำท้องถิ่น กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้นำท้องถิ่น หลังจากรับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องบริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยดีมีประสิทธิภาพสูง รับผิดชอบความซื่อสัตย์สุจริตมีเหตุผล สร้างความสามัคคี เมตตา กรุณา และมีความยุติธรรมรวมถึงความขยันที่จะสอดส่องดูแลประโยชน์ของชุมชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตนตามหลักพุทธศาสนา จำเป็นต้องรู้กฎหมาย ขอบเขตของการบริหาร รู้ระบบการปกครองที่ชัดเจน และสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ คุณธรรมจริยธรรม และมีลักษณะของธรรมาภิบาลคือหลักกฎหมายที่เป็นในระดับสากลและหลักธรรมที่นำมาใช้ในการปกครองท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยความเมตตาคือปรารถนาให้ผู้อยู่ในชุมชนได้รับความสุขมีประโยชน์ด้วยทั่วหน้ากันคือได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียม

คำสำคัญ : จริยธรรมเชิงพุทธ, ผู้นำท้องถิ่น, องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

This academic article aims to study the Buddhist ethics of local leaders, a case study of the election of the mayor of Ratchaburi Provincial Administrative Organization. The results of the study found that after being elected to the position, local leaders must administer the local administration in an orderly and efficient manner, be responsible, honest, reasonable, create unity, be kind, compassionate, and fair, including diligence in looking after the community's benefits more than personal benefits according to Buddhist principles. It is necessary to know the law, the scope of administration, know the clear governance system, and what is indispensable is morality and ethics, and have the characteristics of good governance, which are the principles of law at the international level and the principles of Dharma used in local governance, which consist of kindness, which is the desire for everyone in the community to be happy and useful, which is to receive equal benefits.

Keywords : Buddhist ethics, local leaders, Ratchaburi Province

บทนำ

จริยธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ภายในของตัวบุคคลซึ่งจะประกอบด้วยกฎหมาย ข้อบัญญัติหรือจารีตประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะปัจจุบันนี้ปัญหาของประเทศไทยคือประชาชนยังขาดคุณธรรมจริยธรรมปัญหาคอร์รัปชัน ททุจริตในสังคมของการปกครองท้องถิ่นในหลายพื้นที่ที่ทราบและไม่ทราบจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นพิเศษไม่ให้สิ่งสำคัญมากไปกว่านั้นคือผู้นำต้องมีธรรมาภิบาลและบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วผู้นำไม่ใส่ใจฟังผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ของประเทศชาติ จะนำไปสู่การล้มเหลวสู่ความหายนะต่อไป

การศึกษาจริยธรรมเชิงพุทธจึงเป็นการนำหลักทฤษฎีตะวันตกผสมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นองค์ความรู้ในเรื่องจริยธรรมที่นำไปใช้ได้จริง ที่ผู้เขียนยกกรณีศึกษากำนันตั๋ย ซึ่งได้รับตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีมีหลายข้อที่เป็นจริยธรรมและเป็นการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เป็นความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดนั้นซึ่งจำเป็นต้องอย่างยิ่งจะต้องมีจริยธรรมคือการประพฤติที่เป็นไปตามข้อบทกฎหมายและศีลธรรมรวมถึงการมีอำนาจอิทธิพลหรือความเชี่ยวชาญในการบริหารท้องถิ่นและเป็นผู้เป็นที่ไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งน่าสนใจหลายอย่างจึงเป็นกรณีศึกษาที่นำมาเสนอพร้อมกับหลักทฤษฎีตะวันตก รวมถึงจริยธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาด้วยได้นำเสนอให้เป็นบทความวิชาการ

ในปัจจุบัน การบริหารกิจการแผ่นดิน มีอยู่ประเภทคือ การบริหารท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ความคาดหวังของประชาชนที่อยู่ในชนบทหรือในส่วนภูมิภาคมี

ความจำเป็นหลายด้านที่จะต้องพัฒนาไม่ว่าจะเป็นเรื่องภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือไม่ว่าจะเป็นเรื่องความจำเป็นเร่งด่วนของปากท้องการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมที่ปราศจากคอร์รัปชันหรือศีลธรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องมีสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารท้องถิ่นจึงควรที่จะศึกษาและนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาเรียกว่าจริยธรรมเชิงพุทธที่ผู้เขียนจะได้นำมาอ้างอิงและนำเสนอต่อไปจะเป็นประโยชน์ที่จะนำเสนอเป็นบทความวิชาการต่อไป

ความหมายของผู้บริหารท้องถิ่นและความสำคัญของการบริหารท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองส่วนท้องถิ่น 2 ประเภท คือ

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป ซึ่งมี 3 รูปแบบ คือ 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล 3) องค์การบริหารส่วนตำบล
2. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ 1) กรุงเทพมหานคร 2) เมืองพัทยา

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่กำหนดให้มี จัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง ใช้พื้นที่เขตจังหวัดกำหนดขอบเขตอำนาจการปกครอง โดยมีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายกำกับ

การบริหารการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

รายได้ของ อบจ. มาจากภาษีชนิดต่าง ๆ ที่ อบจ. เป็นผู้จัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือน และที่ดิน ภาษีป้าย และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ บางส่วนมาจากภาษีบางชนิดที่รัฐบาลเป็นผู้จัดเก็บเองแล้วจัดสรรให้ อบจ. ตัวอย่างของภาษีเหล่านี้ที่เรารู้จักดี ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บโดยกรมสรรพากร ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน จัดเก็บโดยกรมการขนส่งทางบก ค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม โดยกรมทรัพยากรธรณี เป็นต้น และบางส่วนมาจาก เงินอุดหนุนของรัฐบาล

นอกจากนี้ พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ยังกำหนดให้ อบจ. มีอำนาจออกข้อบัญญัติเพื่อเก็บ

1. ภาษีบำรุง อบจ. จากสถานค้ำปลักน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และน้ำมันที่คล้ายกันและก๊าซปิโตรเลียมไม่เก็นลิตรละห้าสตางค์ ยาสูบไม่เก็นมวนละห้าสตางค์
2. ค่าธรรมเนียมบำรุง อบจ. จากผู้พักในโรงแรม ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนด ในกฎกระทรวง
3. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นจากภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราและใบอนุญาตเล่นการพนันไม่เก็นร้อยละสิบ

4. ภาษีมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้นจากอัตราที่เก็บตามประมวลรัษฎากร กรณีที่ประมวลรัษฎากรเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละศูนย์ ให้ อบจ. เก็บในอัตราร้อยละศูนย์ กรณีที่ประมวลรัษฎากรเก็บในอัตราอื่นให้ อบจ. เก็บหนึ่งในเก้าของอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บตามประมวลรัษฎากร

5. ค่าธรรมเนียมใด ๆ จากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่ อบจ. จัดให้มีขึ้นตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เมื่อ อบจ. มีรายได้ก็จำเป็นต้องกำหนดแนวทางในการใช้จ่าย ซึ่งในระดับประเทศ การบริหารงบประมาณแผ่นดินจะกระทำโดยร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่าง พ.ร.บ. งบประมาณรายจ่ายประจำปีนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาก่อน รัฐบาลจึงจะนำงบประมาณไปใช้จ่ายในการบริหารประเทศได้ การบริหารงบประมาณของ อบจ. ก็ใช้หลักการเดียวกัน กล่าวคือ ฝ่ายบริหารจะต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน ฝ่ายบริหารคือนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงจะนำเงินงบประมาณไปใช้จ่ายได้

คุณลักษณะนักการเมืองที่พึงประสงค์ หมายถึง ต้องเป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ปฏิบัติตามกรอบกติกาเพื่อรักษาไว้ซึ่งกระบวนการประชาธิปไตย ต้องเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมทางการเมืองและศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจริยธรรม และจรรยาบรรณทางการเมืองไม่ทำลายหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ซื่อสัตย์จริงใจต่อประชาชนและประเทศชาติ ผดุงไว้ซึ่งหลักนิติธรรมและรักษาไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย

คุณลักษณะจริยธรรมเชิงพุทธ

คุณลักษณะจริยธรรมสังคมไทย ได้มีนักวิชาการ อธิบายไว้ ดังนี้

คุณลักษณะจริยธรรมสังคมไทยปัจจุบันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของคนสามารถบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของสังคมไทย คุณลักษณะจริยธรรมในสังคมไทยอธิบายได้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียร ละเอียด รอบคอบ ยอมรับผลจากการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2. ซื่อสัตย์ โดยประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

3. มีเหตุผล สามารถใช้ปัญญาในการคิดไตร่ตรองพิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงมกมาย เชื่อในเหตุผล และในสิ่งที่จริง โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิม

4. กตัญญู กตเวทิตะ กตัญญู คือ การรู้บุญคุณผู้อื่นในการอุปการคุณ ที่เขาได้กระทำต่อเรา สำหรับกตเวทิตะ คือ การแสดงออกในการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น กตัญญู กตเวทิตะ หมายถึง การรู้จัก ตอบแทนบุญคุณต่อผู้ที่ทำการอุปการแก่ตน เช่น การเคารพยกย่อง ให้ความนับถือตอบแทน คุณความดีต่อผู้มีพระคุณ ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อนลำบาก

5. เสียสละ โดยการรู้จักแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังสติปัญญา กำลังทรัพย์ กำลังกาย เช่น เพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ขัดสนตามสมควรแก่ฐานะ
 6. รักษาระเบียบวินัย เป็นลักษณะการประพฤติให้ถูกต้องเหมาะสมกับจรรยาบรรณ กฏหมายและศีลธรรม เช่น การมีวินัยในตนเอง การเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
 7. สามัคคี คือ การสร้างความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้กิจการสำเร็จด้วยดี เช่น การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมส่วนร่วม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน
 8. เมตตา กรุณา กล่าวคือ เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข สำหรับกรุณา หมายถึง ความสงสาร ปรารถนาจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ เช่น ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่นทั้งทางกาย และวาจา
 9. ประหยัด คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น การใช้น้ำใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด
 10. ยุติธรรม คือ การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงตรงกับความเป็นจริงในข้อเท็จจริง มีเหตุผล มีผล เช่น ไม่ลำเอียงเพราะรักใคร่ เพราะเกลียด เพราะกลัว เพราะหลง
 11. อุทิศตน คือ การมีความพยายามอย่างมากเพื่อให้การงานเกิดความสำเร็จ เช่น การไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ มีความขยัน หนักแน่น ไม่หวั่นไหวง่าย
- สรุปว่า ผู้ที่เป็นผู้นำท้องถิ่น หลังจากได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จำเป็นต้องบริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยดีมีประสิทธิภาพสูงก็คือสิ่งที่ได้รับผิดชอบความซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผล รวมถึงกตัญญูต่อเวที เสียสละ มีระเบียบวินัย สร้างความสามัคคีเมตตา กรุณา รู้จักประหยัด และมีความยุติธรรม รวมถึงความขยันที่จะสอดส่องดูแลประโยชน์ของชุมชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ซึ่งการหาผลประโยชน์ที่เป็นลักษณะงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาชุมชนนั้นก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพในจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่ใหญ่ มีทรัพยากรที่ดีไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้โดยอาศัยผู้นำชุมชนที่จะนำพาท้องถิ่นประจำใจตามหลักพุทธศาสนา

แนวคิดทฤษฎีการใช้อำนาจ

ผู้จัดการขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้ได้ทุกสิ่งที่ทำพบกับความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าผู้จัดการมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนากลยุทธ์ของอำนาจ เพื่อการทำงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ คอเทออร์ ได้เสนอบางแนวทางสำหรับการจัดการขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายสิ่งที่สามารถใช้อำนาจได้ประสบผลสำเร็จมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **การใช้อำนาจในทางศีลธรรม** ผู้จัดการต้องมีสมมติฐานที่แน่นอนในการใช้อำนาจ หนทางหนึ่งของการใช้รูปแบบที่หลากหลายของอำนาจในเชิงศีลธรรมก็คือ การประยุกต์ใช้อำนาจ ตามบรรทัดฐานของผลประโยชน์ที่ปรากฏ ความถูกต้องส่วนบุคคลและการกระจายความเป็นธรรม
2. **เข้าใจและใช้แบบต่าง ๆ ของอำนาจและอิทธิพลทั้งหมดที่มีอยู่** ผู้จัดการที่ซึ่งประสบผลสำเร็จจะต้องรู้จักวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ เข้าใจถึงความยากลำบากของพนักงานและเลือกใช้อิทธิพลให้ถูกวิธี
3. **ค้นหางานซึ่งทำให้คุณสามารถพัฒนาความชำนาญในการใช้อำนาจ** ต้องตระหนักว่าตำแหน่งผู้จัดการขึ้นอยู่กับสิ่งเดียวและควรมองหาจุดอื่น ๆ ที่คุณจะมีแนวโน้มแก้ปัญหาหรือแก้ปัญหาวิกฤตลงให้ได้
4. **ใช้อำนาจแบ่งเบาด้วยความเป็นผู้ใหญ่และควบคุมตนเอง** ต้องตระหนักว่าถ้าใช้อำนาจสำหรับผลประโยชน์ของตัวเองมักจะไม่สามารถประสบความสำเร็จในการบริหารงาน หรือจะไม่สามารถใช้อำนาจเพิ่มให้มีมากขึ้นได้ในการทำงาน
5. **ยอมรับว่าถ้าตัวผู้จัดการมีอิทธิพลก็จะเป็นส่วนสำคัญของด้านการจัดการ** หลักสำคัญของอำนาจในองค์กรก็คือผู้จัดการต้องทำตัวเองให้เป็นตัวแทน และให้มีการยอมรับนับถือ เมื่อพนักงานทั้งหมดในองค์กรได้ถูกปฏิบัติอย่างมีความสำคัญ ก็จะมีผลทำให้อำนาจโดยรวมในองค์กรเพิ่มขึ้น การได้มาและใช้อำนาจที่ดีก็คือกุญแจแห่งความสำเร็จของการจัดการนั่นเอง

คุณลักษณะของนักการเมือง

นักการเมืองหรือผู้ปฏิบัติงานทางการเมืองเป็นส่วน ประกอบสำคัญของการพัฒนาระบอบ การปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กับผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ส่วนที่ สำคัญอีกส่วนหนึ่งก็คือ กติกาที่วางไว้ในรัฐธรรมนูญ และที่สำคัญอย่างยิ่งหย่อนกว่ากันก็คือในสังคมมีการพัฒนาแล้ว (ลิซิท ซีรเวคิน, 2567)

นักการเมืองท้องถิ่นถือเป็นผู้นำของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับ นักการเมืองท้องถิ่น จึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ มาศึกษานำเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้ ผู้นำ (Leader) จะเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลต่อการทำงานของผู้อื่น เป็นขวัญและกำลังใจในการ ทำงานให้กับผู้อื่น ผู้นำจึงเปรียบเสมือนผู้รวมพลังให้สามารถทำงานได้จนสัมฤทธิ์ผล ซึ่งคุณลักษณะ ของการเป็นผู้นำทุกประเด็นที่คิดและทำต้องอยู่บนแนวคิดที่ว่า มองกว้าง คิดไกล และใฝ่สูง มองกว้าง คือ ไม่ไข่มองอยู่แค่องค์การของตน ไม่ว่าอะไรที่เกี่ยวข้องมีผลส่งมาหรือมีอิทธิพลกระทบจากภายนอก จากคนพวกอื่น กลุ่มอื่น จากปัญหาของโลก จากกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องรู้ทั่วและรู้ทัน คิดไกล คือ คิด ในเชิงเหตุปัจจัยทั้งไปข้างหน้า และไปข้างหลัง เหตุปัจจัยที่เป็นมาจากอดีตประสานครุ เข้ากับปัจจุบัน แล้วเห็นอนาคต สามารถวางแผนเตรียมการเพื่ออนาคตให้บรรลุจุดหมาย ใฝ่สูง คือ มองจุดหมายที่ดี งาม ความดีงามของชีวิตความดีงามของสังคม ความเจริญก้าวหน้า ความมีสันติสุขของมวลมนุษย์ ผู้นำจะต้องมีความปรารถนาในสิ่งเหล่านี้อย่างจริงจัง (เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์, 2554)

พจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้นิยามความหมายคำว่า"ระบอบ"หรือ"Regime"นี้ไว้ว่า"แบบอย่างการปกครองประเทศในรูปใดรูปหนึ่ง เช่น ระบอบราชาธิปไตย ระบอบคณาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เน้นความสำคัญของกฎหมายหรือระเบียบกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคม โดยการอธิบายไว้ว่า"ระบบการปกครอง (The political system) คือความถูกต้องตามตามกฎหมาย การรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบ หรือการเปลี่ยนแปลงระเบียบแบบแผนในสังคม" (Gabriel Abraham Almond, 2005)

ระบอบการปกครองคือส่วนสำคัญที่สนับสนุนระบบการเมืองดังที่เขาได้อธิบายไว้ว่า"ระบอบการปกครอง (The regime) คือส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่ช่วยเสริมความแข็งแกร่ง เพื่อรักษาระบบการทำงานไว้"(David Easton 1977:100) Jan-Erik Lane และ Svante O. Ersson ได้อธิบายไว้ว่า"แนวคิดเกี่ยวกับระบอบการปกครอง (A political regime) เป็นเรื่องยากที่จะระบุให้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม แต่ระบอบการปกครองก็เกี่ยวข้องถึงองค์ประกอบสำคัญของกฎหมายมหาชน (public law) ซึ่งรวบรวมกฎหมายพื้นฐานของรัฐที่ควบคุมองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐในด้านการใช้อำนาจในการปกครองและการบริหารและกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมภายในองค์กรต่าง ๆ รวมถึงการสร้างกลไกสำหรับการแบ่งปันอำนาจ องค์กรดังกล่าวนี้ อาจจะถูกรวบรวมและกำหนดโครงสร้างไว้ในรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร (กาญจณี ละอองศรี และยุพา ชุมจันทร์, 2557) ระบอบการปกครองไว้ว่า "ในทางรัฐศาสตร์หรือวิชาการเมืองแล้ว ระบอบการปกครอง หมายถึง โครงสร้างทางการเมืองว่าใครมีอำนาจในการปกครองและตัดสินใจในเรื่องสาธารณะ (วิทยากร เชียงกุล, 2558) ระบอบการปกครอง (political regimes) มีความหมายกว้างขวางกว่าเรื่องการปกครอง (government) ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ของสถาบันหรือกลไกการปกครองเท่านั้น เนื่องจากระบอบการปกครองครอบคลุมถึงเรื่องโครงสร้างและกระบวนการทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์ได้ตอบกับสังคมด้วย เพราะในทางรัฐศาสตร์ระบอบการปกครองเป็นระบบย่อยของสังคม (นาธาเนี่ยล ฮาร์ริส, 2559) จากการทบทวนวรรณกรรมของนักวิชาการ ที่ได้อธิบายความหมายไว้ข้างต้นสามารถที่จะสรุปความหมายของระบบการปกครอง ได้ว่า เป็นการปกครองประเทศในรูปใดรูปหนึ่ง มีลักษณะรูปแบบ ที่แตกต่างกันไป ที่ในแต่ละพื้นที่จะนำไปใช้ตามความเหมาะสม เนื่องจากมีทั้งกติกาที่กำหนดโครงสร้างการใช้อำนาจทางการเมืองและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆทางการเมืองการปกครองเพื่อควบคุมประเทศหรือสังคมนั้น ๆให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2. ลักษณะสำคัญของการปกครอง

การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากและแต่ละคนก็มีความต้องการที่แตกต่างกันจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมได้ เช่น ความขัดแย้งในเรื่องที่ทำกิน ความขัดแย้งในเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมนั้น ๆ เพื่อให้เกิดการคลี่คลายและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆได้ นอกจากระบอบการปกครองจะช่วยคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆได้แล้วในฐานะที่ระบอบการปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบโครงสร้างของสังคม ระบอบการปกครองยังช่วยให้สังคมนั้น ๆ มีความเข้มแข็ง เจริญเติบโต และเกิดความก้าวหน้าขึ้นได้ ในสังคมโลกปัจจุบัน ในประเทศต่างๆ จะ

เลือกใช้ระบอบการปกครองที่แตกต่างกันไป มีทั้งคล้ายคลึงกันก็มี เป็นแบบเดียวกันก็มีและแตกต่างกันก็มี ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย ภายในประเทศนั้น ๆ เอง เช่นเจตจำนงร่วมของประชาชนและกลุ่มผู้นำของสังคมลักษณะจำเพาะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะจำเพาะทางวัฒนธรรม สภาวะแห่งความจำเป็นในยุคสมัยต่าง ๆ ของสังคมและเงื่อนไขทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสังคม ในสังคมโลกปัจจุบันนิยมใช้ ได้แก่ ระบอบประชาธิปไตย คือระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน เป็นระบอบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง ระบอบสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์คือระบอบการปกครองที่รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางของประเทศ คือคณะรัฐบาลและประมุขของประเทศ เป็นระบอบการปกครองที่ไม่มีกษัตริย์เป็นประมุข จึงมีลักษณะเป็นสาธารณรัฐเสมอทรัพย์สินส่วนใหญ่รัฐบาลจะเป็นผู้รวบรวมไว้ และแจกจ่ายให้ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันมากที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและความไม่เท่าเทียมระบอบราชาธิปไตยหรือระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์คือ ระบอบการปกครองที่พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขของรัฐ ส่วนระบอบการปกครองแบบเผด็จการ ซึ่งเป็นระบอบการปกครองที่ให้ความสำคัญแก่อำนาจและผลประโยชน์ของรัฐหรือชนชั้นผู้นำการปกครองมากกว่าคำนึงถึงประโยชน์และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยผู้นำการปกครองอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนก็ได้ แม้ว่าจะมีการใช้อยู่ในบางประเทศ แต่ในสังคมโลกปัจจุบันโดยส่วนใหญ่ไม่ให้การยอมรับ ดังนั้นระบอบการปกครองต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่ามีระบอบการปกครอง 2 รูปแบบ คือ ระบอบการปกครองแบบรวมอำนาจกับระบอบการปกครองแบบกระจายอำนาจ ลักษณะของการเมืองการปกครองเป็นการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และเป็น ระบบโครงสร้างที่สำคัญในสังคมให้มีความเข้มแข็งเจริญก้าวหน้า ในการใช้รูปแบบการปกครองนั้นขึ้นอยู่กับภูมิประเทศเป็นหลัก (สุรพล สุยะพรหมและคณะ, 2559)

กรณีศึกษาจริยธรรมของผู้นำท้องถิ่น

วันนี้ (1 ก.ย.2567) ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ตั้งแต่เวลา 17.00 น.หลังปิดหีบเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี (นายก อบจ.) เจ้าหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้นับคะแนนแต่ละหน่วย สำหรับ จ.ราชบุรี มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 688,532 คน มีหน่วยเลือกตั้ง 1,149 หน่วย ขณะที่ผู้สมัครนายก อบจ.ราชบุรี มี 2 คน คือ นายชัยรัตน์ ศักดิ์อิสสระพงศ์ หรือ "หุน" ผู้สมัครหมายเลข 1 จากพรรคประชาชน และนายวิวัฒน์ นิติกาญจนา หรือ "ก้านต้อย" ผู้สมัครหมายเลข 2 อดีตนายก อบจ.ราชบุรีผลคะแนน "ก้านต้อย" ทิ้งห่างคู่แข่ง เวลาประมาณ 20.00 น. ผู้สื่อข่าวรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งนายก อบจ.ราชบุรี แม้ขณะนี้ยังไม่แล้วเสร็จ แต่พบว่า "ก้านต้อย" มีคะแนนนำอยู่ที่ 205,057 คะแนน ส่วนนายชัยรัตน์ ได้ 142,581 คะแนน ผลการนับคะแนนเลือกตั้งนายก อบจ.ราชบุรี เมื่อเวลาประมาณ 20.00 น. แม้การนับคะแนนยังไม่แล้วเสร็จ แต่นายวิวัฒน์ ที่มีคะแนนทิ้งห่างคู่แข่งจากพรรคประชาชนกว่า 60,000 คะแนน ได้แถลงประกาศชัยชนะ โดยระบุว่า ที่ผ่านมามันได้สร้างผลงานและมั่นใจว่าตนเองจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและได้ทำงานต่อ ส่วนเรื่องการร้องเรียนเรื่องซื้อสิทธิขายเสียงยืนยันว่าไม่ได้มีการซื้อสิทธิขายเสียง พร้อมขอขอบคุณประชาชนชาว จ.ราชบุรี ที่ไว้วางใจให้มาดำรงตำแหน่ง

นายก อบจ.ราชบุรี อีกสมัยการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่เหมือนกับครั้งก่อน เนื่องจากการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นที่ต่อสู้กับพรรคการเมืองระดับประเทศ แต่ก็แสดงให้เห็นแล้วว่า การลงพื้นที่และการทำงานเพื่อประชาชนสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่ได้ โดยยืนยันว่าจะสานต่อโครงการที่ทำไว้และที่ยังติดค้างอยู่ ซึ่งโครงการแรกที่จะดำเนินการหลังจากได้รับตำแหน่งอย่างเป็นทางการคือการบริหารจัดการน้ำ (Thai PBS, 2567).

สรุปได้ว่า การจะเป็นผู้นำของท้องถิ่น จำเป็นต้องรู้กฎหมาย ขอบเขตของการบริหาร รู้ระบบการปกครองที่ชัดเจน และสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ คุณธรรมจริยธรรม กรณีที่ผู้เขียนได้ยกขึ้นมาคือ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีคนล่าสุด คือ ท่านกำนันตุ้ย ซึ่งเป็นผู้ที่กว้างขวางเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเมื่อกล่าวถึงประวัติกำนันตุ้ยแล้วก็ถือว่า มีความน่าเชื่อถือ และเกิดจากจริยธรรมทางการเมืองท่านตัวผู้นำ ซึ่งนายวิวัฒน์ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส.ในพื้นที่ จ.ราชบุรี หลายสมัย จนกลายเป็นหนึ่งในตระกูลการเมืองใหญ่ของจังหวัด เป็นแกนนำ "กลุ่มมัชฌิมา" และก่อนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น นายก อบจ. ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษา นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รมว.ยุติธรรม นายวิวัฒน์ เดิมโตมาจากการทำธุรกิจฟาร์มเลี้ยงสุกร พร้อมทั้งจำหน่ายอาหารสัตว์ส่วนตระกูล "นิติกาญจนา" ทำอาณาจักรฟาร์มเลี้ยงสัตว์เครือ "กาญจนา กรูป" โดยเฉพาะสุกร รวมถึงจำหน่ายอาหารสัตว์รายใหญ่ใน จ.ราชบุรี นอกจากนี้ บุตรชาย ของนายวิวัฒน์ นั่นคือ นายธนวัชร นิติกาญจนา ยังนั่งบริหารสโมสรฟุตบอล ราชบุรี เอฟซี อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ครั้งนี้นับเป็นการกลับมาดำรงตำแหน่ง นายก อบจ.ราชบุรี ของนายวิวัฒน์อีกสมัย หลังจากที่เคยลาออกจากการเป็น นายก อบจ. เพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในครั้งนี้

อาณาจักรธุรกิจ "ตระกูลนิติกาญจนา"

นอกจากนี้ "ตระกูลนิติกาญจนา" ยังถือเป็นตระกูลนักธุรกิจที่ยิ่งใหญ่แห่งเมืองราชบุรี โดยประกอบธุรกิจทั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์ (สุกร) แปรรูปอาหาร โรงสีข้าว และจำหน่ายอาหารสัตว์ นับ 10 แห่ง รวมมูลค่าหลายร้อยล้านบาท รวมถึงยัง สิ่งที่ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะแฟนบอลรู้จักเป็นอย่างดี ก็คือ "สโมสรราชบุรี เอฟซี" ที่มี "เสียฟลุค" ธนวัชร นิติกาญจนา ประธานสโมสร บุตรชายของ "กำนันตุ้ย" วิวัฒน์ ที่ดำรงตำแหน่งประธานที่ปรึกษาสโมสร ซึ่งสโมสรแห่งนี้ก็ถือเป็นอีกหนึ่งยักษ์ใหญ่ในศึกไทยลีก ที่มีนักเตะดีกรีทีมชาติไทยร่วมทีมหลายราย และมีฐานแฟนบอลที่ไม่น้อยเช่นกัน โดยสนามเหย้ามีความจุ 12,000 ที่นั่ง งบประมาณก่อสร้างกว่า 300 ล้านบาท

นายวิวัฒน์ กล่าวว่า การเลือกตั้งครั้งนี้ไม่เหมือนกับครั้งก่อน เนื่องจากว่าเป็นการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นที่ต่อสู้กับพรรคการเมืองระดับประเทศ แต่แสดงให้เห็นแล้วว่า การลงพื้นที่และการทำงานเพื่อประชาชนสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่ได้และยืนยันว่าจะสานต่อโครงการที่ทำไว้และยังคงติดค้างอยู่โครงการแรกที่จะดำเนินการหลังจากได้รับตำแหน่งอย่างเป็นทางการ คือ การบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากชาวราชบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และมักประสบปัญหาภัยแล้ง หลังจากนั้นจะประสานกระทรวงเกษตรฯ, กรมชลประทาน เพื่อบริหารจัดการน้ำให้เกษตรกรมีน้ำในการเพาะปลูกเพียงพอ และ ระบุอีกว่า จะนำนโยบายของพรรคคู่แข่งที่เป็นที่สนใจมาปรับใช้เพื่อที่จะทำงานให้กับประชาชนทั้งที่ลงคะแนนเสียงให้และไม่ลงคะแนนเสียงให้เนื่องจากทุกคนเป็นคน จ.ราชบุรี

สรุป

จริยธรรมในการเป็นนักการเมืองนั้นต้องประกอบด้วยลักษณะของธรรมาภิบาล คือ หลักกฎหมายที่เป็นในระดับสากลและหลักธรรมที่นำมาใช้ในการปกครองท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วยความเมตตา คือ ประารถนาให้ผู้อยู่ในชุมชนได้รับความสุขมีประโยชน์ด้วยทั่วหน้ากันได้รับผลประโยชน์ที่เท่าเทียมสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความคาดหวังในจริยธรรมเชิงพุทธที่ผู้นำท้องถิ่นจะต้องมีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีซึ่งได้รับการคัดเลือกซึ่งมีความคาดหวังจากประชาชนเป็นลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีความหวังในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นด้านคมนาคมด้านเศรษฐกิจหรือด้านปัญหาปากท้องด้านปัญหาการแก้ปัญหาคอร์รัปชันต่าง ๆ ผู้นำชุมชนจำเป็นจะต้องมีทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะในการบริหาร รวมถึงประสบการณ์และสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้คือจริยธรรมที่เป็นลักษณะเชิงพุทธจะสามารถนำพาสังคมชุมชนท้องถิ่นในประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ซึ่งจริยธรรมเป็นหลักที่ประพจน์ที่ถูกต้องแนะนำไปสู่การพัฒนาจิตใจการพัฒนาในเรื่องของทักษะต่าง ๆ นั้นเป็นลักษณะที่มีประโยชน์อย่างยิ่งเพราะถ้าผู้นำมีจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องแล้วผู้นำก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการที่จะบริหารชุมชนรวมถึงการทำให้ชุมชนนั้นสร้างประโยชน์จากความคิดหรือสิ่งที่จะนำไปพัฒนาต่าง ๆ จะสังเกตได้ว่าในจังหวัดราชบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติและธรรมชาตินุรักษ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสามารถต่อยอดพัฒนาและสร้างมูลค่าให้แก่จังหวัดของตนได้เพราะฉะนั้นกำนันตุ้ยที่ได้รับตำแหน่งนั้นประชาชนก็คาดหวังในเรื่องของจริยธรรมเชิงพุทธนอกเหนือจากเมตตาแล้ว มีกรุณาคือหวังให้ผู้อื่นพ้นทุกข์คือหวังให้แก้ปัญหาในเรื่องของเศรษฐกิจสังคมคอร์รัปชันต่าง ๆ และพลอยยินดี เมื่อผู้อื่นได้ดีและอุเบกขาวางเฉยๆในสิ่งที่เราช่วยอะไรไม่ได้ ฉะนั้นหลักจริยธรรมเชิงพุทธของผู้นำท้องถิ่นนั้นก็ต้องประกอบด้วยกฎหมายและหลักคุณธรรมจริยธรรมจึงจะเป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีความน่าเคารพน่าเชื่อถือและประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้นำคือมีศีลธรรมรวมถึงมีจริยธรรมสามารถแบ่งงานกระจายอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพในหลายพระพุทธานุศาสน์เรียกว่าความเป็นประชาธิปไตยซึ่งในจริยธรรมหรือในหลักประชาธิปไตยประชาธิปไตยและธรรมาธิปไตยมีความเหมือนกัน คือ มีการลงความเห็นของกลุ่มหรือ เสียงส่วนมากเหมือนกัน แต่ที่แตกต่างกันคือ ในส่วนของประชาธิปไตยถือเสียงส่วนมากที่ว่าไปตามข้อบท กฎหมายของรัฐธรรมนูญไทย ส่วนธรรมาธิปไตยนั้นนอกจากถือไปตามกฎหมายข้อระเบียบของบ้านเมืองแล้วยังประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นมนุษยธรรมที่เป็นหลักประพจน์ของมนุษย์ในเบื้องต้นซึ่งจำเป็นจะต้องมีหลักศีล 5 หรือหลักการที่ว่าด้วยการละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส ซึ่งเป็นทางที่จะทำให้เจริญอย่างมั่นคง เพราะจะเห็นได้ว่าการเมืองเมื่อมีได้หรือการลงจากอำนาจ สังเกตได้ว่าจะมีการฉีกรัฐธรรมนูญและเปลี่ยนกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของชั่วคราวเมืองฝั่งใดฝั่งหนึ่ง แต่ในส่วนธรรมาธิปไตยจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนมากกว่าประชาธิปไตยธรรมดาแต่ก็ต้องควบคู่กันไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในแว่นแคว้นหรือประเทศนั้น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจณี ละอองศรี และยุพา ชุมจันทร์. (2557). *การปกครองและการบริหารของไทยสมัยโบราณ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นาธาเนียล ฮาร์ริส. (2559). *ระบอบการปกครอง: ราชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ ปาเจราจำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรวัตร์ ชาตวิศิษฐ์. (2554). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : อิน เฮาส์โนว์เลจ.
- ลิขิต จีระเวคิน. (2567). “คุณสมบัติสำคัญของนักการเมืองที่ดี”. สืบค้น 10 กันยายน 2567 จาก Available URL : <https://mgronline.com/daily/detail/9490000061572>.
- วิทยากร เชียงกุล. (2558). *ปรัชญาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม*. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์เดือนตุลาจำกัด.
- สุรพล สุษะพรหมและคณะ. (2559). *ปรัชญาการเมือง* . กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Gabriel Abraham Almond. (2005). *Human Resource*. Upper Saddle River. NJ : Prentice-Hall. Inc. Burke Institute.
- Thai PBS. (2567). ผลเลือกตั้งนายก อบจ.ราชบุรี "ก้านันต้อย" คะแนนนำทิ้งห่างคู่แข่ง. สืบค้น 3 กันยายน 2567 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/343725>

วัฒนธรรมทางการเมืองกับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจของประชาชนไทยในปี 2566 - 2567 *

POLITICAL CULTURE AND ECONOMIC EXPECTATIONS OF THAI PEOPLE IN 2023-2024

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงก์โร)

พระครูวิโรจน์กาญจนเขต (นัทฤต ทิปังกร)

บัณฑิต ปานสวาท

สรอนงค์ รัตนภรณ์

วิศิษฐ์ ศรีราชา

Phraudomsitthinayok (Kumphol Kunungkaro)

PhrakhruWirotKanchanakhet (Natkrit Thipangkaro)

Bandit Pansawat

Son anong Rattanaphon

Wisit Sriracha

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author Email : opal_1982@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นศึกษา วัฒนธรรมทางการเมืองกับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจของประชาชนไทย ในปี 2566 – 2567 ผลการศึกษาพบว่า 1. วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมการเมืองไทยเป็นแบบปลูกฝังให้เกิดมีความเป็นประชาธิปไตยแต่สิ่งตรงข้ามที่ได้รับคือมีความกดขี่กันพอสมควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของนโยบายสาธารณะซึ่งประชาชนไม่มีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นต้องเป็นผู้แทนราษฎรในการที่จะเป็นกระบอกเสียงให้แก่ประชาชนมีความยึดมั่นในความคิดเดิมคือไม่สามารถออกความคิดเห็นได้ 2. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อภาครัฐ คือการเข้ามาเยียวยาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจซึ่งมีความย่ำแย่โดยภาพรวมอาจจะไม่เห็นภาพชัดแต่ถ้ามองถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันนี้ข้าวของมีสภาพที่แพงมากเกินไปกว่าแรงงานขั้นต่ำ ความหวังที่เกี่ยวกับการเมืองที่ต้องการยกระดับสภาพเศรษฐกิจให้แก้ปัญหาวิกฤตปากท้องของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของปัจจัย 4 ที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน

คำสำคัญ : วัฒนธรรมทางการเมือง, ความคาดหวัง, เศรษฐกิจ

Abstract

This academic article focuses on studying the political culture and economic expectations of Thai people in 2023-2024. The results of the study found that 1. Political culture is a Thai political culture that instills democracy, but the opposite is quite oppressive, especially in terms of public policy, where people do not have the right to express their opinions. They must be representatives to be the voice of the people. They adhere to the original idea, which is that they cannot express their opinions. 2. The people's expectations of the government are to come in and help and solve the economic problems, which are bad. Overall, it may not be clear, but if we look at the current situation, the price of things is much higher than the minimum wage. The hopes related to politics that want to improve the economic conditions to solve the people's economic crisis, especially in terms of the four basic factors.

Keywords : Political culture, expectations, economy

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันการเมืองการปกครองของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีความน่าเป็นห่วงอยู่หลายด้านเพราะเหตุการณ์ที่ไม่ปกติตั้งแต่มีการตั้งรัฐสภาในระบบที่เป็นระบบการปกครองที่มีสภาก็มีการยุบสภามีการรัฐประหารและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาที่น่าเป็นห่วงก็คือการเปลี่ยนแปลงผู้นำซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันยังมีความไม่มั่นคงแน่นอนแต่อย่างไรก็ตามแล้วสิ่งที่สถานการณ์การเมืองในปัจจุบันที่จะต้องเจอในหลายๆสิ่งหลายๆอย่างอาทิเช่นความที่นักการเมืองไม่สุจริตหรือระบบอุปถัมภ์หรือการต่อสู้กับการทำลายล้างในระบอบอำนาจและประโยชน์ของฝ่ายตรงข้ามและความคิดเห็นที่มีความแตกต่างจากความเป็นประชาธิปไตยแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคการเมืองซึ่งได้อธิบายไว้ดังนี้คือสถานการณ์ทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน เผชิญกับสิ่งที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ ดังเช่น 1. การทุจริตในหมู่นักการเมืองและข้าราชการสาเหตุเพราะสังคมทุนนิยมที่เน้นบริโภคนิยมให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม ทำให้ผู้คนต้องการวัตถุและผลประโยชน์อย่างไม่มีข้อจำกัด 2. การซื้อขายเสียงในการเลือกตั้ง 3. พรรคการเมืองเป็นพรรคส่วนบุคคลอำนาจเป็นของนักการเมืองมีอาชีพที่มีเครือข่ายนักการเมืองกว้างขวางและมีทุนทรัพย์มากมายมหาศาลคุมการเมืองอยู่ 4. ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองและผู้เลือกตั้งเนื่องจากประชาชนในชนบทยังช่วยตนเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้มีอิทธิพลให้การคุ้มครองและช่วยเหลือทางการเงินและการเลี้ยงชีพ 5. การต่อสู้แบบทำลายล้าง การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์จึงมีการทำลายล้างระหว่างนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามอยู่เสมอและ 1. ปัญหาความคิดเห็นทางการเมืองของคนไทยที่แตกต่างกัน คนไทยเริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้งกันมาเป็นระยะ ๆ แต่แสดงออกอย่างชัดเจน ตั้งแต่ปี 2549 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจจะนำไปสู่

ความรุนแรงในอนาคต 2. ปัญหาความอ่อนแอของฝ่ายบริหาร สาเหตุของความไม่ต่อเนื่องของการบริหารประเทศเนื่องจากการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย 3. ปัญหาที่เกิดจากระบบพรรคการเมือง มีพรรคการเมืองจำนวนมากเกินไป ทำให้มีความหลากหลายในแนวนโยบาย การบริหารประเทศ 4. นักการเมืองขาดคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่เรื้อรังและต้องการการแก้ไขโดยด่วนซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายนักการเมืองผู้แทนราษฎร รวมถึงฝ่ายสภาที่จะต้องตั้งกฎบัญญัติกฎหมายเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะให้ถึงแก่ประชาชนสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบให้เกิดแก่ประชาชนโดยส่วนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านเศรษฐกิจและได้ว่าเศรษฐกิจไทยเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องแก้ไขเป็นอย่างมากเกิดภาวะข้าวยากมากแพงมีความที่เศรษฐกิจโลกผลไม่เป็นตามวัตถุประสงค์ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

หลังจากการเลือกตั้งปี 2566 เป็นต้นมาประชาชนเฝ้าหวังมีความคาดหวังกับฝ่ายผู้ปกครองคือรัฐบาลที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจนำไปสู่บ้านเมืองสงบสุข มีความสุจริต ปราศคอร์รัปชันยาเสพติดและทำให้บ้านเมืองมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นประชาชนสามารถอยู่ได้อย่างสันติสุขมีหลักธรรมมีคุณธรรมจริยธรรมแต่มาถึงปัจจุบันนี้ประเทศชาติก็ยังประสบปัญหาต่าง ๆ ตามที่กล่าวแล้วเพราะฉะนั้นวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นจุดเด่นที่ทำให้สังคมของการเมืองเกิดปัญหาวิกฤตเช่นนี้จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขและให้เกิดความคาดหวังแก่ประชาชนเพราะเมื่อมีผู้นำประเทศแล้วประชาชนก็หวังที่จะให้ประเทศชาติไปสู่ความเจริญเป็นประเทศที่พัฒนาและเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างนั้นผู้เขียนจึงสนใจในการชี้แจงวัฒนธรรมทางการเมืองและความคาดหวังของประชาชนต่อระบบเศรษฐกิจไทยในปี 2567 นี้

ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง

1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบ (parochial political culture) คือวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่รู้และไม่สนใจการเมือง และไม่คิดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเมือง คนที่มีความคิดแบบนี้จึงไม่คิดที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีสำนึกทางการเมืองต่ำ ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองพูด ไม่สนใจอะไรทั้งนั้นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (subject political culture) คือวัฒนธรรมทางการเมืองที่บุคคลในสังคมสนใจการเมืองบ้าง แต่เข้าใจการเมืองในลักษณะที่ยอมรับอำนาจของผู้ปกครอง ดังนั้น จึงไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง

3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) คือวัฒนธรรมทางการเมืองที่บุคคลสนใจการเมืองและตระหนักว่าการเมืองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเขาในทุกด้าน พวกเขาจึงกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีกิจกรรมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

การเข้าสู่สภาพการเมืองดังกล่าว หมายถึง ลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเอาใจใส่วิถีหรือเหตุการณ์ทางการเมือง
2. การมีทัศนคติที่ว่า อย่างน้อยที่สุด ราษฎรจะต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองไม่โดยตรงก็โดยอ้อมบ้าง
3. การมีความเชื่อว่าการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่สมควรจะอุทิศเวลาให้ตามสมควร (จิโรโชค วีระสัย, 2543)

Almond ให้นิยามของ วัฒนธรรมทางการเมืองว่า “Political Culture is the pattern of individual attitudes and orientations towards politics among members of a political system”(G.A. Almond & Bingham Powell, 1966)

วัฒนธรรมทางการเมืองจึงหมายถึง รูปแบบของทัศนคติส่วนบุคคลและความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อการเมือง ในฐานะที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกของระบบการเมือง (G.A. Almond & S. Verba, 1965)

ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง

- 1) วัฒนธรรมทางการเมืองช่วยสร้างความชอบธรรม (legitimization) ให้กับระบอบการปกครอง เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองทำให้ประชาชนยอมรับระบอบการปกครองนั้น ๆ
- 2) วัฒนธรรมทางการเมืองช่วยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย

ประเทศไทยเราจากอดีตที่ผ่านมา การเปลี่ยนของชุมชนชนบทไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก อาชีพชาวนาถูกแปรสภาพไปเป็นผู้รับจ้างทำนาหรือเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่ทำนาผ่านโทรศัพท์มือถือ วัฒนธรรมทางการเมืองของชนบทได้เปลี่ยนแปลงไปตามการขยายตัวของเมืองใหญ่ การติดต่อสื่อสาร การเข้ามาทำงานในเมืองของคนจากชนบทและกลับไปรับใช้สังคมบ้านเกิด ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองในชนบทเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น มีการสำนึกในการปกครองท้องถิ่นที่เชื่อว่าไม่มีใครรู้ปัญหาของท้องถิ่นดีกว่าคนท้องถิ่นเอง มีการรณรงค์จังหวัดจัดการตนเองกันอย่างแพร่หลายไปทั่วประเทศ

ภาวะของวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยเราจึงอยู่ในระหว่างการยื้อยุดดุเดือดกระชากกันและกัน ระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองเก่ากับวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ จนทำให้เกิดภาวะประหลาดขึ้น ดังคำกล่าวของ Antonio Gramsci ที่เคยว่าไว้นานแล้ว คือ “The old world is dying away, and the new world struggles to come forth : now is time of monster.” นั่นเอง

กระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) คือส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคม (Social Culture) เป็นวัฒนธรรมที่ครอบคลุมสังคมทั้งหมด โดยวัฒนธรรมทางการเมืองจะเกี่ยวข้องเฉพาะ"การเมือง" เป็นหลักซึ่งโดยความเป็นจริงจะเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมส่วนอื่น ๆ ของสังคมอย่างใกล้ชิด ดังนั้น กระบวนการวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นอย่างเดียวกับกระบวนการวัฒนธรรมทางสังคม โดยมีกระบวนการดังนี้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549)

1. กระบวนการปลูกฝังอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization Process)
2. ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ของระบอบการเมืองต่าง ๆ
3. ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง (Political Beliefs, Values, Attitudes) (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549)

1. ระบบความเชื่อ (Belief) เป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ดำรงอยู่ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเป็นสิ่งที่ผิดเป็นการประเมินค่าถึงสิ่งที่เป็นอยู่ว่าดีหรือเลวหรือเป็นความเชื่อ

2. ค่านิยม (Values) เป็นความเชื่อที่เชื่อถือสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นความเชื่อเกี่ยวกับวิธีหรือเป้าหมายการกระทำของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะขึ้นตรงถาวรต่างกับกับสมัยนิยม (Fashion)

3. ทัศนคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกของตนที่สั่งสมมาจากประสบการณ์อันยาวนานทางการเมืองจึงเกิดขึ้นจากกระบวนการรับรู้ทางการเมืองของบุคคลจนกระทั่งทำให้เกิดความเชื่อทางการเมืองเกี่ยวกับลัทธิหรือระบอบการเมืองต่าง ๆ และการแสดงออกในรูปแบบของความรู้สึกทางการเมือง อาทิเช่น รู้สึกพอใจกับระบอบประชาธิปไตยที่เคารพในเรื่องเสรีภาพ ความเสมอภาคและความยุติธรรมของคนในสังคมและรู้สึกไม่พอใจกับระบอบการเมืองที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล เป็นต้น

4. พฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) เมื่อบุคคลมีความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองอย่างใดก็จะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองอย่างนั้น อาทิเช่น บุคคลใดมีความเชื่อในระบอบประชาธิปไตย บุคคลนั้นก็จะเคารพในสิทธิเสรีภาพทั้งของตนเองและผู้อื่น จะเห็นคุณค่าของความเสมอภาคและความยุติธรรมของสังคม ถ้ามีการเลือกตั้งก็จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ถ้ามีการแสดงความคิดเห็นก็จะเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล พฤติกรรมการเมืองเหล่านี้ จะเกิดจากอิทธิพลของความเชื่อค่านิยมและทัศนคติทางการเมืองของแต่ละบุคคล

5. วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองกลายเป็นแบบแผนคือกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถคาดหมายได้ อาทิ บุคคลที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเสมอ บุคคลที่กล้าแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมา และบุคคลที่เคารพในความเสมอภาคของผู้อื่น พฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผน เช่นนี้ จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลนั้นหรือกลุ่มนั้น

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมที่มีหลายลักษณะ เป็นการเมืองแบบดั้งเดิมจำกัดวงแคบ และวัฒนธรรมที่แบบโพธิ์เป็นลักษณะของผู้มีอำนาจและวัฒนธรรมที่มีส่วนร่วมที่เป็นการเมืองที่บุคคลสนใจ การเมืองและตระหนักว่าการเมืองมีผลกระทบต่อชีวิตในทุกด้านจึงกระตุ้นที่จะให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมการเมืองจะก่อให้เกิดความเชื่อความปลูกฝังทางการเมืองความรู้ระบบของค่านิยม รวมถึงทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออกทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีทางการเมืองซึ่งในปัจจุบันวัฒนธรรมการเมือง ถูกกว่าเก่าและปลูกฝังให้เกิดมีความเป็นประชาธิปไตยแต่สิ่งตรงข้ามที่ได้รับคือมีความกดขี่กันพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของนโยบายสาธารณะซึ่งประชาชนไม่มีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็น ต้องเป็นผู้แทนราษฎรในการที่จะเป็นกระบอกเสียงให้แก่ประชาชนมีความยึดมั่นในความคิดเดิม คือ ไม่สามารถออกความคิดเห็นได้รับเฉพาะสิ่งที่ป็นนโยบายมาสู่ภาคประชาชนแต่กว่าจะมาถึงประชาชนได้ก็เกิดการทุจริตและความไม่เข้าใจและไม่เข้าถึงในสิทธิที่ตนเองจะได้รับอย่างเช่นการรักษาพยาบาลถึงแม้จะบอกว่ามีโรงพยาบาลอยู่ทั่วประเทศ แต่สิ่งที่เกิดก็คือการรักษาที่ไม่เท่าเทียมพฤติกรรมที่แสดงออกในนโยบายสาธารณะที่ได้รับที่ไม่เพียงพอหรือแม้จะกล่าวว่าประชาชนมีอยู่มีกินพอสมควรแก่ฐานะแต่ความจริงแล้วประชาชนคือได้รับผลกระทบจากการเมืองเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจอย่างที่คุณเขียนจะได้อธิบายต่อไป

ฉะนั้นวัฒนธรรมการเมืองที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย คือ เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาเป็นความเชื่อในการเข้าสู่ตำแหน่งและมีการกำหนดตำแหน่งทางการเมืองเป็นระบบเดิมและมีความเป็นประชาธิปไตยโดยพฤติกรรมแต่ความเป็นจริงก็คืออาจจะต้องปรับเปลี่ยนและให้ความมีส่วนร่วมกับการเมืองของประชาชนมากยิ่งขึ้นเพราะประชาชนเป็นใหญ่และเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารกิจการแผ่นดิน วัฒนธรรมการเมืองไทยจึงเป็นระบบราชการที่จำเป็นจะต้องเข้าถึงและสามารถพัฒนาได้

ส่วนความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อภาครัฐก็คือการเข้ามาเยียวยาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจในปัจจุบันนี้มีความย่ำแย่โดยภาพรวมอาจจะไม่เห็นภาพชัดแต่ถ้ามองถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันนี้ ข้าวของมีสภาพที่แพงมากเกินไปเกินกว่าแรงงานขั้นต่ำคือไม่สามารถที่จะทดแทนและสามารถที่จะ balance ให้เกิดความอยู่รอดในยุคปัจจุบันได้เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญความคาดหวังมีทฤษฎีของความคาดหวังซึ่งประชาชนให้ความสนใจและเป็นปัจจัยหลักที่จะให้ฝ่ายภาครัฐให้เกิดการพัฒนาและช่วยประชาชนในยุคกาสิโนแบบนี้เพราะไม่ว่าจะเป็นปัจจัย 4 ที่เป็นปัจจัยที่จะดำรงชีพไม่ว่าจะเป็นอาหารเครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยรวมถึงการรักษาโรคเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญแล้วทุกสิ่งทุกอย่างมีความแพงและไม่ตอบสนองกับการดำรงชีพของประชาชนเพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงได้ยกตัวอย่างทฤษฎีความคาดหวังไว้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง (Expectancy Theory) ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom (1964, pP. 91-103) มีปัจจัยหลัก 4 ประการ

1. ความคาดหวังหรือความคาดหวัง คือ ความเชื่อที่ว่าคิดว่าคุณน่าจะเป็นของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความเชื่อที่มากหรือน้อยนั้นจะมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0 ถึง 1 แบ่งเป็น (0 ไม่มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกับผลลัพธ์เลย) และ (1 มีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง)

2. ความพอใจ คือ ความต้องการของพนักงานซึ่งมีความรุนแรงมากต่อผลลัพธ์ที่คาดหวังให้สามารถเป็นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในการทำงานที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เช่นการขึ้นเงินเดือน การได้รับคำชมจากหัวหน้าหรือผู้บริหารระดับสูง จะเป็นความพอใจเชิงบวก ส่วนความพอใจเชิงลบนั้น จะเกี่ยวกับเรื่องของ ปัญหาความขัดแย้งกันกับเพื่อนร่วมงาน หรือการถูกตำหนิจากหัวหน้าหรือผู้บริหารระดับสูง เป็นต้น เนื่องจากผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมส่วนบุคคลของตัวพนักงาน

3. ผลลัพธ์ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่กระทำ สามารถแยกผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้เป็น 2 ระดับ ระดับที่หนึ่ง คำนวณผลการปฏิบัติงานจะนำไปสู่การเลื่อนตำแหน่ง หรือการเพิ่มเงินเดือนหรือไม่ (สื่อกลาง ระดับที่สอง ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน (ความพอใจ)

4. สื่อกลาง คือ ตามทฤษฎีของ Vroom ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สอง สื่อกลางจะอยู่ในช่วง 1.0 ถ้าไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สอง สื่อกลางจะมีค่าเป็น 0 (Vroom, V. H. ,1970)

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยประสบปัญหาของราคาแพง เป็นอะไรที่ทุกคนบ่นกันหมด ถ้าใครลองสังเกตดูว่าราคาข้าวของที่เราใช้มีการปรับเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การที่ข้าวของแพงขึ้นแบบนี้เขาเรียกว่า “เงินเฟ้อ” แล้วอะไรคือเหตุผลสำคัญที่ทำให้ ของราคาแพง ขึ้น หรือว่าเกิดเงินเฟ้อละ ?

เหตุผลหลัก ๆ น่าจะประกอบไปด้วย 3 สาเหตุ นั่นก็คือ

1. Cost-Push Inflationหรือที่เราเรียกว่าสภาวะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เมื่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้นแน่นอนว่าเจ้าของกิจการก็ต้องมีการขึ้นราคาสินค้ากันบ้าง ลองนึกถึงเราว่าซื้อของมาราคา 10 บาทไปขายต่อราคา 15 บาทได้ แต่ถ้าวันนี้ของที่เราซื้อมาปรับเป็น 12 บาท ถ้าเรายังขาย 15 บาทอยู่ก็แปลว่าเราจะได้กำไรลดลง แบบนั้นก็ส่งผลต่อกิจการของตัวเองเราเอง ส่วนใหญ่ก็จะปรับราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเพื่อรักษากำไรของตัวเองเอาไว้

2. Demand-Pull Inflationสาเหตุอันนี้จะมาจากที่ “ความต้องการสินค้า (Demand)” เพิ่มขึ้น ฟังดูอยากให้อ่านถึงเวลาที่อยากได้ของสักอย่างหนึ่ง แล้วมันเหลืออยู่คนเดียว แล้วถ้าเราอยากได้ สิ่งที่เราทำได้ก็คงขอซื้อในราคาที่สูงขึ้นไปให้กับคนขายเพื่อให้คนขายนั้นอยากขายให้กับเรา แล้วถ้ายังสินค้านั้นมีความต้องการในตลาดมากหรือกำลังการผลิตไม่พอกับความต้องการในการบริโภคก็ทำให้เกิดเงินเฟ้อในสินค้านั้นได้อย่างรวดเร็ว

3. การเสื่อมค่าของเงิน (Currency Depreciation) ทำให้ในประเทศ ของราคาแพงอันนี้เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นกับสกุลเงินไหนก็แล้วแต่ พี่ทุยบอกได้เลยว่าเศรษฐกิจประเทศนั้นลำบากแน่ ๆ เพราะการเสื่อมค่าของเงินส่วนใหญ่ มักจะเกิดขึ้นเร็วและแรงอยู่พอสมควร ลองนึกถึงย้อนไปเมื่อ 20 ปีที่แล้ว ที่ประเทศไทยเจอวิกฤตต้มยำกุ้ง ตอนนั้น ชั่วข้ามคืนจากเดิม 25 บาทเท่ากับ 1 ดอลลาร์ ก็ถูกปรับเป็น 56 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ นั้นแปลว่าถ้าใครนำเข้าสินค้า ช่วงนั้นต้องจ่ายแพงขึ้นเป็น 2 เท่าตัว (เศรษฐกิจ, 2567)

เรื่องค่าเงินก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างมาก เพราะการค่าเปิดเสรีมากขึ้น มากกว่าแต่ก่อน แล้วถ้าอยู่ ๆ เงินในมือเราเกิดเสื่อมค่าลง ต้องใช้ปริมาณมากขึ้นเพื่อไปแลกสินค้ากับประเทศอื่น หรือลดเงินสกุลอื่นก็จะเป็นต้นทุนให้กับกิจการที่สูงขึ้นได้และผลก็ไปตกอยู่กับผู้บริโภคแบบเราเต็ม ๆ นั่นเอง

การที่ข้าวของแพงขึ้นก็เป็นเรื่องที่เราแทบจะควบคุมด้วยตัวเราเองไม่ได้เลย แต่สิ่งที่เราน่าจะควบคุมได้ก็คือตัวเราเอง ดังนั้นถ้าเรารู้ว่าเงินเฟ้อมันจะมาเรื่อย ๆ ทุกปีอยู่แล้ว งั้นเราก็ควรเพิ่มรายได้เราให้แข่งเงินเฟ้อหรืออย่างน้อยเราเทียบเท่าเงินเฟ้อเพื่อรักษามาตรฐานการดำเนินชีวิตของเราต่อไปนั่นเอง

กระทรวงการคลังคาดว่า เศรษฐกิจไทยปี 2567 จะขยายตัวที่ร้อยละ 2.4 ต่อปี เติบโตขึ้นจากปี 2566 ที่ขยายตัวได้ร้อยละ 1.9 ต่อปี โดยได้รับแรงสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวต่อเนื่องเป็นสำคัญ รวมถึงบทบาทสนับสนุนของนโยบายการคลังในช่วงที่เหลือของปี

“เศรษฐกิจไทยในปี 2567 คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 2.4 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.9 ถึง 2.9) ขยายตัวจากปี 2566 ที่ขยายร้อยละ 1.9” โดยได้รับแรงสนับสนุนจากภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวต่อเนื่องเป็นสำคัญ รวมถึงบทบาทสนับสนุนของนโยบายการคลังในช่วงที่เหลือของปี ทั้งนี้ คาดว่าภาคการท่องเที่ยวในปี 2567 จะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 35.7 ล้านคน ขยายตัวสูงที่ร้อยละ 26.7 ต่อปี ส่งผลดีต่อภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เกิดการจ้างงานและเพิ่มรายได้ประชาชน ส่งผลดีต่อความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจ ทำให้คาดว่าจะการลงทุนภาคเอกชนจะขยายตัวที่ร้อยละ 3.7 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.2 ถึง 4.2) ขณะที่การบริโภคภาคเอกชนจะขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.5 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.0 ถึง 4.0) สำหรับการส่งออกสินค้าจะขยายตัวที่ร้อยละ 2.3 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.8 ถึง 2.8) โดยคาดว่าจะการส่งออกสินค้าจะสามารถกลับมาฟื้นตัวได้ในช่วงครึ่งปีหลัง และมูลค่าการนำเข้าสินค้าจะขยายตัวที่ร้อยละ 3.4 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.9 ถึง 3.9) โดยมีสินค้าทุนขยายตัวเพิ่มขึ้น สะท้อนถึงการลงทุนภาคเอกชนที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ การคาดการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจครั้งนี้ได้ปรับลดลงเมื่อเทียบกับครั้งที่แล้วของกระทรวงการคลัง ณ เดือน มกราคม 2567 ที่ร้อยละ 2.8 เนื่องจาก 1) การส่งออกสินค้าที่หดตัวมากกว่าที่คาดการณ์โดยเฉพาะสินค้าอุตสาหกรรมในไตรมาสที่ 1 ของปี 2567 2) การผลิตภาคอุตสาหกรรมยังคงหดตัวซึ่งสะท้อนจากดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) โดยเฉพาะสินค้าในหมวดยานยนต์และหมวดชิ้นส่วนและแผงวงจร ในไตรมาสที่ 1 ของปี 2567 3) ภาคการเกษตรได้รับผลกระทบจากภัยแล้งและปรากฏการณ์เอลนีโญ และ 4) ภาคการคลังที่ยังคงใช้การเบิกจ่ายตามงบประมาณตามปี 2566 ไปพลางก่อน

ในด้านเสถียรภาพภายในประเทศอยู่ในระดับมั่นคง โดยคาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปจะอยู่ที่ร้อยละ 0.6 ต่อปี (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.1 ถึง 1.1) ตามการปรับตัวลดลงของราคาสินค้าอาหารบางกลุ่ม อีกทั้งราคาสินค้าในหมวดพลังงานที่ลดลงจากมาตรการช่วยเหลือค่าครองชีพของภาครัฐ ขณะที่เสถียรภาพภายนอกประเทศ ดุลบริการมีแนวโน้มจะเกินดุลตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่งผลให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2567 มีแนวโน้มที่จะกลับมาเกินดุล 9.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.8 ของ GDP

ในช่วงต่อจากนี้เม็ดเงินจากงบประมาณปี 2567 จะเริ่มเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจไทย ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวเร่งขึ้นได้ในช่วงที่เหลือของปี 2567 สำหรับในระยะยาว การพัฒนาเศรษฐกิจไทยให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน กระทรวงการคลังมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับ 1) ความยั่งยืนทางการคลัง (Fiscal Sustainability) มุ่งมั่นในการบริหารจัดการการคลังอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงการใช้จ่ายของรัฐและระดับหนี้สาธารณะอย่างรับผิดชอบ และ 2) การยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจไทย (Potential GDP) มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับหมู่บ้าน โดยต่อยอดจากวิสัยทัศน์ 8 ด้าน ภายใต้กรอบนโยบาย Ignite Thailand ของรัฐบาล โดยการส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านนวัตกรรมและอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง ด้วยการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในด้านการผลิตและเทคโนโลยี รวมทั้งการส่งเสริมแรงงานที่มีทักษะผ่านการปฏิรูปการศึกษาและการฝึกอบรมสายอาชีพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการผลิตของประเทศต่อไป การสนับสนุนประเด็นที่สำคัญเหล่านี้จะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืนและมั่นคง ก้าวสู่การเป็นผู้นำในเวทีระดับภูมิภาคในอนาคต

นอกจากนี้ หากเม็ดเงินจากโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet สามารถเริ่มมีการใช้จ่ายภายในไตรมาสที่ 4 ปี 2567 จะช่วยเพิ่มกำลังซื้อและสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยในปี 2567 ขยายตัวได้เพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 3.3 ต่อปี (กรณีประชาชนใช้จ่ายเม็ดเงินส่วนใหญ่ภายในสิ้นปี 2567)

อย่างไรก็ตาม ยังควรติดตามปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างใกล้ชิด อาทิ 1) ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์โลกในภูมิภาคต่าง ๆ ที่เริ่มรุนแรงมากขึ้น อาจเป็นข้อจำกัดและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในระยะถัดไป เช่น สถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างอิสราเอลและอิหร่านที่อาจส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานให้ปรับตัวสูงขึ้น การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนและสหรัฐฯ 2) ความผันผวนของตลาดการเงินโลกจากการดำเนินนโยบายการเงินที่เข้มงวดของประเทศคู่ค้าหลักและปัญหาสถาบันการเงินในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป และ 3) การฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย โดยเฉพาะประเทศจีนจากปัญหาในภาคอสังหาริมทรัพย์ (รัฐบาลไทย, 2567)

สรุปได้ว่า การคาดการณ์เศรษฐกิจของกระทรวงการคลัง ก็คงเป็นการคาดเดาหลักเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในมุมมอง โดยแผนการพัฒนาเศรษฐกิจไทยให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน กระทรวงการคลังมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน แต่ในส่วนของประชาชนทั่วไปก็ยังมีความหวังที่เกี่ยวกับการเมืองที่ต้องการยกระดับสภาพเศรษฐกิจให้แก้ปัญหาวิกฤตปากท้องของประชาชนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของปัจจัย 4 ที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในเรื่องของอาหารที่มีความแพงและเป็นปัญหาใหญ่ในปัจจุบันนี้รวมถึงนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ที่ได้รับการรักษาพยาบาลก็จำเป็นจะต้องถึงแก่ประชาชน เพราะความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองควรเป็นในระดับการมีส่วนร่วมโดยประชาชนมีส่วนร่วมจริง ๆ คือ ร่วมในการคิดนโยบายร่วมในการทำคือร่างกฎหมายและการนำมาใช้จริง ๆ โดยประชาชนเพื่อประชาชนให้เข้าถึงประชาชนจริง ๆ จึงจะสามารถพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนอย่างที่ยั่งยืนการคลังได้กล่าวไว้จึงเป็นวิสัยทัศน์ที่ควรได้รับการพัฒนามิเช่นนั้นแล้วก็จะเป็นการกล่าวเพียงวลีที่เกิดความน่าสนใจและไม่ได้พัฒนาตามเศรษฐกิจที่กล่าวไว้และในปัจจุบันนี้โครงการดิจิทัล wallet ก็เป็นที่กล่าวถึงอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเปลี่ยนนายกเพื่อความสะดวกด้านกฎหมายประชาชนก็เกิดความเป็นห่วงและคาดการณ์ว่าคงจะไม่ได้รับอย่างแน่นอนถึงดังนั้นก็จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีสิ่งที่มีมารองรับทำให้ประชาชนเกิดความน่าเชื่อถือและเชื่อว่าวัฒนธรรมทางการเมืองไม่ใช่เป็นการกดขี่เป็นระบบไฟฟ้าเหมือนสมัยก่อนจะเป็นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริงประเทศชาติก็จะพัฒนาต่อไปการเมืองก็เป็นสิ่งที่ไม่น่าเบื่อไม่จำเจเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดและพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเจริญได้

วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) การยึดมั่นในประเพณีดั้งเดิม

- วัฒนธรรมทางการเมือง

ความอยู่รอด, ปัจจัย 4, สังคม, เศรษฐกิจ, การศึกษา, สิทธิในด้านต่าง ๆ

- ความคาดหวังของประชาชนต่อเศรษฐกิจไทย

แผนภาพที่ 1 : สรุปวัฒนธรรมทางการเมืองกับความคาดหวังด้านเศรษฐกิจของประชาชนไทยในปี 2566 - 2567

สรุป

วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นสิ่งที่น่าสนใจเพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการนับถือกันโดยอาวุโสและโดยอายุคุณวุฒิต่าง ๆ เป็นสิ่งที่วัฒนธรรมที่ดีส่วนวัฒนธรรมการเมืองเป็นวัฒนธรรมที่เฉพาะคือเน้นการมีส่วนร่วมและความเป็นประชาธิปไตยแต่จะอย่างไรให้ประชาธิปไตยเกิดความน่าเชื่อถือและมีเสถียรภาพในการบริหารประเทศอย่างแท้จริงไม่ได้ยึดในส่วนของการเมืองหรือการแก้แค้นหรือมีการนำผลประโยชน์ของตนมาเป็นหลักในการบริหารประเทศก็จะเกิดความหยุดชะงักไม่มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปได้เพราะฉะนั้นเสียงของประชาชนจึงมีความสำคัญในวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นการสร้างความเชื่อทัศนคติและเหตุผลต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริงการนำนโยบายสาธารณะที่เกิด

จากสภามาสู่ประชาชนอย่างแท้จริงรวมถึงการแก้ไขและร่างรัฐธรรมนูญที่ยึดประชาชนเป็นใหญ่ทำให้ผลประโยชน์เกิดแก่ประชาชนอย่างแท้จริงไม่ได้ยึดตัวบุคคลเป็นหลัก

ความคาดหวังด้านเศรษฐกิจของประชาชนไทยความคาดหวังของประชาชนต่อเศรษฐกิจคือความอยู่รอด โดยมีการดำรงอยู่โดยอาหารเครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยรวมถึงการรักษาโรคเป็นปัจจัย 4 ที่ประชาชนคนไทยทุกท่านทุกคนจะสามารถอยู่ในโลกนี้ได้เพราะฉะนั้นความคาดหวังด้านเศรษฐกิจของประชาชนคนไทยจึงมีความสำคัญต่อการบริหารประเทศซึ่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมืองจึงจะเป็นอย่างยิ่งจะต้องพัฒนาและแก้ไขเยียวยาในส่วนนี้ให้ผ่านพ้นวิกฤตปัญหาเศรษฐกิจให้ได้จึงจะสามารถทำให้ประชาชนอยู่รอดได้มีความน่าเชื่อถือเกิดเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงมีส่วนร่วมในการคิดและการนำนโยบายสาธารณะมาใช้ให้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- จิรัช วีระชัย. (2543). *สังคมวิทยาการเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัฐบาลไทย. (2567). *ผลประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2567*. สืบค้น 21 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/82559>
- เศรษฐกิจ. (2567). *3 สาเหตุสำคัญที่ทำให้ ของราคาแพง ขึ้น – แล้วเราจะรับมือกับมันยังได้บ้าง*. สืบค้น 21 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.moneybuffalo.in.th/economy/3-major-reasons-that-make-things-more-expensive>.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). *การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- G.A. Almond & Bingham Powell. (1966). *Comparative Politics : A Developmental Approach*. Boston : Little, Brown and company.
- G.A. Almond & S. Verba. (1965). *The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Boston: Little, Brown and company.
- Vroom, V. H. (1970). *Work and Motivation*. New York: John Wiley & Sons.

การจัดการเชิงพุทธเพื่อขับเคลื่อนองค์กร* BUDDHIST MANAGAMENT TO DRIVE ORGANIZATIONS

พระปิยะ ฐิตปณโณ

Phra Piya Thitapanyo

พระธณัญชัย กนตปณโณ

Phra Thanonchai Kantapanyo

วัดพะยอม อำเภовังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Wat Phayom, Wang Noi District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Corresponding Author Email : phrathanonchai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นศึกษา การจัดการเชิงพุทธเพื่อขับเคลื่อนองค์กร โดยการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ เว็บไซต์และการสังเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการที่เป็นทฤษฎีตะวันตกนั้นมีแม่แบบที่ชัดเจนเป็นทฤษฎีที่มีผลในระบอบที่ชัดเจนโดยแบ่งเป็นขั้นตอนแต่ละข้อๆไม่ว่าจะเป็นวงจรเดมมิงที่กล่าวถึงวงจรของการทำงานเรียงไปแต่ละข้อทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปฏิบัติ เหล่านี้เป็นหลักที่นำมาบูรณาการกับหลักพุทธได้เป็นอย่างดี การบริหารเชิงพุทธแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ในส่วนของผู้นำซึ่งประกอบด้วยทศิยาปณิณธรรม 1. จักขุมา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล 2. วิธูโร คือจัดการธุระได้ดีมีประสิทธิภาพสูง 3. นิสสยสัมปันโน คือมีลักษณะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถใช้วาจาที่โน้มน้าวให้ผู้อื่นทำงานได้ ในส่วนที่ 2 คือ คุณธรรมสำหรับบุคลากรในองค์กร ได้แก่ สุจริต 3 ได้แก่ กายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต ที่สามารถนำมาบูรณาการกับทฤษฎีตะวันตกได้เป็นไปตามข้อบทกฎหมายกระเปียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรรวมถึงการทำให้ถูกจริยธรรมในความเป็นคนและทำให้การทำงานราบรื่นไม่เกิดการพิพาทแสดงทัศนคติที่ออกมาในเชิงบวกกับผู้ร่วมงานหรือองค์กร

คำสำคัญ : การจัดการ, เชิงพุทธ, ขับเคลื่อนองค์กร

Abstract

This academic article focuses on the study of Buddhist management for driving organizations, based on research from textbooks, books, websites, and synthesis. The study found that Western management theories have clear conceptual frameworks with distinct theoretical outcomes in systematic regimes, broken down into steps, such as the Deming cycle, which

discusses the work cycle in sequential steps including planning, implementing the plan, checking, and acting. These principles can be well-integrated with Buddhist principles. Buddhist management is divided into two parts: for leaders, which include the principles of Dutiyapapanika, 1. Cakkhumā, having a broad vision, 2. Vidhuro, effectively managing tasks with high efficiency, 3. Nissayasampanno, possessing good interpersonal skills to persuade others to work. The second part is virtues for personnel in organizations, which include the three forms of honesty: honesty in body, speech, and mind. These can be integrated with Western theories in accordance with organizational laws, regulations, and codes of conduct, while maintaining ethical integrity and promoting smooth operations without disputes, showing positive attitudes towards colleagues or the organization.

Keywords : Management, Buddhist, Organizational Drive

บทนำ

การบริหารจัดการองค์กรในยุคสมัยใหม่เป็นการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นในเรื่องของการลงทุนเพื่อนำมาซึ่งการได้กำไรและการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในองค์กร รวมถึงทรัพยากรที่เป็นทุนเพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดกำไรต่าง ๆ ในส่วนของทางภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนาในส่วนงบประมาณและในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลพอสมควร เพราะฉะนั้นในเรื่องของการจัดการเชิงพุทธมีอยู่ 2 ส่วนคือในส่วนของตัวบุคคลกล่าวคือผู้นำและบุคลากรที่เป็นผู้ขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องนำการบริหารจัดการเชิงพุทธเข้ามาพัฒนา เพราะการบริหารจัดการเป็นการบริหารแนวใหม่ซึ่งเป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้หรือบูรณาการกับอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ทฤษฎีตะวันตกหรือทฤษฎีตะวันออก รวมถึงแนวคิดต่าง ๆ ของนักวิชาการมีการนำมาประยุกต์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างจึงจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้แต่อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาองค์กรหรือขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นจะต้องรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาคือการจัดการเชิงพุทธซึ่งได้กล่าวได้ว่าเป็นศาสตร์ที่ประยุกต์กันและใช้ในการขับเคลื่อนองค์กรในปัจจุบันดังนั้นผู้เขียนจึงสนใจในเรื่องที่จะนำการจัดการเชิงพุทธเป็นการขับเคลื่อนองค์กรสมัยใหม่เพื่อลดสิ่งที่เป็นการทุจริตในองค์กรและพัฒนาผู้นำไปสู่การเป็นผู้นำเชิงพุทธที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีวิสัยทัศน์นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้

หลักการจัดการ

การจัดการ (Management) หมายถึง การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคำว่า การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น รวมถึงการจัดหา การเก็บรักษา ซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด อีกทั้งสงวนเพื่อให้สิ่งที่จะดำเนินการ

นั้นสามารถให้ผลอย่างยั่งยืน (Sustained Yields) ต่อมวลมนุษย์และธรรมชาติ ที่เป็นขบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วย คน และทรัพยากร (จำรูญ ยาสมุทร, 2555) เป็นการสั่งการ ควบคุมงาน ดำเนินการจัดการ กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ และมีความมั่นใจได้ว่ากิจกรรมหรืองานต่าง ๆ นั้นจะสามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งตามความหมายเบื้องต้นประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการได้แก่ ขบวนการ (Process) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ขบวนการ (Process) ในความหมายของการจัดการนี้ หมายถึง หน้าที่ต่าง ๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุมการดำเนินงาน ซึ่งได้สอดคล้องกับความหมายที่ว่า การจัดการนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของการให้องค์การหรือหน่วยงานนั้นประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550) เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในองค์การมีลำดับการเป็นระบบและขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ (จุฑา เทียนไทย, 2548) เป็นศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุดิบและกำลังคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (Hutechinson, John G., 1976) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (Dale, Ernest, 1973) เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงานและการควบคุมการดำเนินงาน (วิชัย นาคสิงห์, 2566) เป็นการจัดการที่มุ่งเน้นการปรับปรุงแก้ไขในทุกกระบวนการรูปแบบและคุณภาพของการปฏิบัติงานและให้บริการต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างแท้จริง (ทักษิณ ชินวัตร, 2545) ซึ่งเป็นศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ(สมคิด บางโม, 2556)

สรุปได้ว่า การจัดการ คือ การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่หน่วยงาน องค์กร และบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อนำมาใช้ให้นำไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้ การจัดการมีความสำคัญเป็นลำดับแรกขององค์การ มีองค์การก็มักจะมีการจัดการอยู่ในตัวอยู่แล้วเพราะองค์การจะเติบโตได้ก็ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี การบริหารจัดการมักจะไม่ว่างหนึ่งจะต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอขึ้นอยู่กับสถานการณ์

ทฤษฎีการจัดการในช่วงต้นจะเป็นการสร้างแนวคิดการจัดการที่ได้ปรากฏขึ้นในระหว่างศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นช่วงการเกิดระบบการจัดการโรงงาน ในขณะเดียวกันก็เกิดแนวคิดทฤษฎีการจัดการและแนวทางในการปฏิบัติได้เกิดขึ้นมา มุมมองแรกคือ แนวคิดการจัดการแบบดั้งเดิม ซึ่งทฤษฎีนี้จะเกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์การที่มีประสิทธิผลและยังสามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 แนวความคิด คือ

1. การจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือการจัดการอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถแยกย่อยออกเป็นหลักการ 4 ข้อ ดังนี้

- 1) งานทุกงานต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานขึ้นมาก่อน โดยการค้นคว้าพัฒนาทดลองหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุดขึ้นมาและกำหนดให้ทุกคนต้องทำงานตามวิธีที่กำหนดนั้น
 - 2) คนงานที่จะรับเข้ามาทำงาน จะต้องมีความรู้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาว่าแต่ละคนมีความรู้ความสามารถที่ตรงตามความต้องการของงาน
 - 3) คนงานทุกคนต้องเข้ารับการอบรมก่อนมอบหมายให้ทำงาน โดยหาว่าแต่ละคนเหมาะที่จะทำงานอะไร จะได้มอบหมายงานให้ถูกต้องตรงความรู้ความสามารถ
 - 4) แยกงานบริหารและงานปฏิบัติออกจากกัน เพื่อกำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ฝ่ายบริหารจะวางแผนวิธีการทำงานและจะต้องควบคุมดูแลและร่วมมือกันกับผู้ปฏิบัติงาน (อนิวัช แก้วจำนงค์, 2557)
- การจัดการแบบวิทยาศาสตร์แบบนี้จะก่อให้เกิดผลดีในแง่ของการเพิ่มผลผลิตที่มีประสิทธิภาพในการทำงานมาก แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่คือ วิธีการนี้จะไม่เห็นความสำคัญระหว่างองค์การกับสังคมหรือสภาพแวดล้อมภายนอกและฝ่ายผู้ใช้แรงงานจะเกิดการต่อต้านอย่างรุนแรง เพราะฝ่ายบริหารมักใช้อำนาจในทางที่ผิดและไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้ใช้แรงงานได้ใช้ความคิดเห็นไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานและค่าจ้างได้เลย
2. การจัดการแบบราชการ เป็นการประเมินผลขององค์การของพวกเขาเป็นแบบมีเหตุผล ซึ่งแมกซ์เวเบอร์ (Max Weber) เป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมันได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีการจัดการแบบราชการมาเป็นตัวแบบในอุดมคติ ที่ผู้จัดการควรจะพยายามที่จะสร้างให้องค์การมีเกณฑ์การปฏิบัติที่ยุติธรรม มีเหตุผลและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รูปแบบขององค์การที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ โครงสร้างแบบปิรามิดที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้้องค์การที่มีขนาดใหญ่สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สามารถแยกย่อยออกเป็นหลักการ 5 ข้อ ดังนี้
 - 1) มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน โดยการแบ่งออกเป็นส่วนย่อยอย่างง่าย ๆ กำหนดหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนและเมื่อทำงานนาน ๆ เข้าคนงานก็จะเกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
 - 2) มีระเบียบและกฎเกณฑ์อย่างเป็นทางการ การเขียนกฎระเบียบไว้อย่างเป็นทางการเพื่อกำกับดูแลพฤติกรรมและการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน
 - 3) ไม่ยึดถือตัวบุคคล กฎระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้จะถูกนำมาใช้กับทุกคนเป็นแบบเดียวกันเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงความชอบพอกันเป็นส่วนตัวหรือคนใดคนหนึ่ง
 - 4) มีสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันลงมา มีการกำหนดหน้าที่ที่ชัดเจนและความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงานอย่างชัดเจน ระบุว่าตำแหน่งใดต้องรายงานแก่ใครและใครบังคับบัญชาใครบ้าง
 - 5) การก้าวหน้าในอาชีพการงานยึดหลักคุณธรรม การคัดเลือกคนเข้าทำงาน การประเมินผลปฏิบัติงาน และการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งงานยึดถือความรู้ความสามารถของคนเป็นหลักสำคัญ (วิเชียร วิทยอุดม, 2554)
3. หลักการบริหาร Henri Fayol เป็นผู้บริหารของบริษัทถ่านหินที่มีขนาดใหญ่ ผู้ค้นพบหลักการบริหารที่ถูกต้อง และมีระเบียบของการทำงานที่ดีขึ้นมาในบริษัท หลักการในหลายๆ ข้ออาจจะไม่ใช่อยู่จริงแต่จะเน้นการ

อธิบายเป็นหลัก โดยได้มาจากประสบการณ์ของตัวเองและเขาจึงเสนอเป็นหลักการ ในการจัดการ 14 ประการ ที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้(ชูเกียรติ เนื้อไม้, 2566)

1) การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) Henri Fayol ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับมอบหมาย หน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้นหรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรยุคปัจจุบันได้

2) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวปเบอร์ และฟาโย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ ของแวปเบอร์จะได้มาจาก ตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับจากความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และยังสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

3) การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) Henri Fayol กล่าวว่า คำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้อง ในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้ คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์คำสั่งสองคำสั่งนี้จะทำให้เกิดความ ยุ่งยากแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสอง คนจะเป็นการยากและผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชามากจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือ ในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

4) สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับ บัญชาจากผู้บริหารใน ระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การความสัมพันธ์ของการจำกัด ความยาวของสายการบังคับบัญชาโดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับที่เป็นขั้นของการบริหารจัดการจำนวนที่ดีที่สุดในลำดับขั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือ ความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่างรวมถึงความล่าช้า ในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับขั้นการบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลงและองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่าง ๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับขั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่น ๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้นเนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่นและวิธีการในการ แก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้นสำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

5) การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับ บัญชา แต่เป็นการกำหนดว่าควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไรและมีการ กระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์กร

6) การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์กร องค์กรใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคลแต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์กรซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่าจะใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมี จุดหมายและแผนเดียวกัน

7) หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาค คือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์กรซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

8) การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้ องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุดและเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์กร (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่ง และหน้าที่ของพนักงานแต่ละคนและเป็นการชี้วัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขั้นได้ในอนาคตการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์กรยุคปัจจุบันเนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์กรจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคนและทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

9) ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการต่าง ๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่งความคิดริเริ่มนี้ถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์กร เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์กรและความต้องการของพนักงานและความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุลซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

10) ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมาสำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชาความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ ผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดและทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรความมีระเบียบวินัย

จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การและเป็นความสามารถของ
ผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

11) ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัส และแผนการแบ่ง
กำไรเป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้การให้หรือการจ่าย ค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญ
อย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและ
องค์การรวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่ม โดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยยึดหลัก
ว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

12) ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมี ความสำคัญต่อการ
จ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็น ระยะเวลานานโดยพยายามพัฒนา
ทักษะและปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรขององค์การ

13) ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of Individual
Interests to the Common Interest) ผลประโยชน์ขององค์การ ถือว่าเป็นประโยชน์ของทุก ๆ คนหรือของทุก
กลุ่มในองค์การในขณะที่องค์การก็ยังดำเนินกิจการอยู่ จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรม
ระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

14) ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการ
ทำงานของสมาชิกในกลุ่มในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์การและสิทธิในการสั่ง
การหรือการบริโภคร่วมมือกันซึ่งถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้้องค์การบรรลุผลสำเร็จและ
มีการพัฒนาความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงานโดยการ
ติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญเพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้
องค์การมีความแข็งแกร่ง(วิเชียร วิทยาอุดม, 2554)

William Edward Deming ได้ประยุกต์กระบวนการจัดการตามแนวของกฎีก และเออร์วิกให้สั้นลง
เรียกว่า เดมมิง (Deming) คือ แบบ PDCA ดังนี้

- (1) การวางแผน (Plan)
- (2) การปฏิบัติตามแผน (Do)
- (3) การตรวจสอบ (Check)
- (4) การปฏิบัติ (Action) (สุภาพรณ์ สามารถ และสุนิสา วิสุทธิรัตน์, 2566)

P คือ การวางแผน (Plan) การทำงานซึ่งเราต้องรู้ว่าเราจะให้ใครทำ (Who) ทำอะไร (What) ทำที่ไหน
(Where) ทำเมื่อไหร่และมีเวลาเท่าไร (When) ทำอย่างไร (How) ภายใต้งบประมาณเท่าไร (How much) ให้
ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Purpose) เช่น ปัญหาเริ่มต้นจาก คน 1 คน ไม่ได้มีงานเดียวทุก ๆ คน มีทั้งงานด่วน
งานแทรก งานของหัวหน้า งานของเพื่อน สารพัด งานที่เข้ามา ดังนั้นคนทำงานจึงเริ่มรวนไม่รู้จักทำงานไหนก่อน

พอจะเริ่มทำงานนั้น ผู้ร่วมงานถูกดึงไปทำอย่างอื่น งานเดินต่อไม่ได้ พอทำงานหนึ่งเสร็จเวลาไม่ก็พอที่จะทำงานถัดไป ต้องปรับ How (ปรับวิธีการ) อีกแล้วแต่การปรับ How แบบเหลือเวลาทำงานน้อย ๆ มักจะทำได้ยาก แต่สุดท้ายทีมงานก็ต้องวกกลับมาปรึกษาหัวหน้าทีมอีกครั้ง สำหรับปัญหาเหล่านี้หากจะแก้ต้องทำให้ความผันผวนของการดำเนินงานมีให้น้อยลง ซึ่งคนที่เป็หัวหน้าทีมจำเป็นต้อง Priority งานทุกงานต้องกำหนดเป้าหมาย (Purpose) ของแต่ละงานไว้ชัดเจนยิ่งแล้วจึงทำการวางแผนงาน (Plan) และหากต้องการให้ทีมงานปรับตัวได้เร็วได้นั้น หัวหน้าทีมจะต้องสอน (Coaching) วิธีคิดให้กับทีมงานด้วยในขณะเดียวกันหัวหน้าทีมต้องปรับแผนงานเร็วเพื่อที่จะได้นำพาทีมงาน ในการทำงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

D คือ การลงมือทำ (Do) มันเริ่มต้นจากความไม่ชัดเจนของหลายสิ่งหลายอย่าง เช่น แม้ว่าตอนวางแผนนั้นจะบอกว่ให้ใครทำอะไรฝ่ายไหนทำบ้างแต่ไม่ได้ระบุไปว่าใครเป็นเจ้าภาพหลัก ซึ่งมันจะส่งผลให้ทีมงานเกียจงานกันได้ง่ายยิ่งหากไม่ชอบขึ้นหน้ากันด้วยแล้วงานยิ่งไม่เดินเลยหรือในตอนวางแผนอาจจะบอกว่าจะต้องใช้อุปกรณ์แบบนี้เท่านี้ แต่พอทำจริงปริมาณไม่พอใช้เพราะตอนวางแผน อาจมองว่างบประมาณไม่พอเลยตัดโน้นตัดนี่จนความเป็นจริงเกิดความไม่เพียงพอต่อการทำงาน ดังนั้นการแก้ปัญหาเหล่านี้สิ่งที่ต้องทำในฐานะหัวหน้าทีมงานก็คือการระมัดระวังในการนำทีม (Directing) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเรื่องวิธีการสื่อสาร (Communication) การจูงใจให้ทีมงานอยากทำงาน (Motivation) และหัวหน้าทีมยังต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา (Consulting) ให้กับทีมงานด้วย รวมไปถึงต้องมีการจัดกำลังคน และจัดเตรียมทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน (Organizing) ให้ดีก่อนที่จะดำเนินการลงมือทำ

C คือ การตรวจสอบงาน (Check) มันเริ่มต้นจากการตรวจสอบนั้นทำได้โดยง่าย แต่การนำข้อมูลที่ตรวจสอบไปใช้ในการควบคุมการทำงานของส่วนงานนั้น ๆ มักเป็นไปอย่างเชื่องช้า หรือไม่ได้นำไปใช้เลยและเมื่อเวลาผ่านไปพนักงานจะมองว่าการตรวจสอบของเขานั้นไม่เห็นมีความจำเป็นที่จะต้องทำเลย ไม่นานพวกเขาก็จะเลิกทำการตรวจสอบงาน ดังนั้นวิธีการหรือแนวทางการแก้ไข คือ หัวหน้าทีมงานจะต้องเป็นผู้รับรู้ผลของการตรวจสอบงาน (Check) ของส่วนงานในสังกัดทั้งหมดเพื่อจะได้ทำการเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) การนำข้อมูลไปใช้ในการควบคุม (Control) ให้ผลงานเป็นตามแผนและหัวหน้างานยังจำเป็นต้องดำเนินการ ติดตามการตรวจสอบผลงานและควบคุมผลงานอย่างต่อเนื่อง (Continue) อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทีมงานเห็นถึงความสำคัญของงาน

A คือ การปรับปรุงแก้ไขงานให้ดีขึ้น (Act) คือ ในกรณีที่ผลงานออกมาไม่ได้ตาม เป้าหมายก็ไม่มีใครทำอะไรต่อและยิ่งงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้พนักงานก็จะทำเหมือนเดิมซึ่งทำให้องค์กรไม่พัฒนา ดังนั้นแนวทางแก้ไข คือ กรณีที่ทำงานไม่ได้เป้าหมาย หัวหน้าทีมงานจะต้องทำการปรับแผนงาน (Adjust plan) โดยเน้นในประเด็นวิธีการ (How) และในกรณีที่ทำได้ตามแผนที่กำหนดไว้ หัวหน้าทีมงานจำเป็นที่จะต้องทำการสั่งการ (Command) ให้ทุกฝ่ายตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อที่องค์กรจะได้พัฒนาต่อไปไม่สิ้นสุด (Action to improvement)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการที่เป็นทฤษฎีตะวันตกนั้นมีแม่แบบที่ชัดเจนเป็นทฤษฎีที่มีผลในระบอบที่ชัดเจนโดยแบ่งเป็นขั้นตอนแต่ละข้อๆไม่ว่าจะเป็นวงจรเดิมมิ่งที่กล่าวถึงวงจรของการทำงานเรียงไปแต่ละข้อทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปฏิบัติ เหล่านี้เป็นหลักที่นำมาบูรณาการกับหลักพุทธได้เป็นอย่างดีหลักที่เป็นการวางแผน คือ การมีวิสัยทัศน์ที่จะทำงานว่าเราควรทำอะไรก่อนหลังและทำอย่างไรมีวิธีการอย่างไรและทำให้ไหนประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเป็นอย่างไรและปฏิบัติตามแผนงานให้เกิดประสิทธิภาพเป็นการวางแผนบุคลากรและตัวทรัพยากรให้ให้เกิดมีความชัดเจนหลังจากนั้นหลังจากปฏิบัติงานเสร็จมีแผนปฏิบัติงานเพื่อตรวจสอบงานและนำไปสู่การปฏิบัติหรือการแก้ไขให้ทันทั่วทั้งที่ประสิทธิภาพในการทำงานก็จะเกิดขึ้นในองค์กรที่ดีไปมากกว่านั้น คือ การนำหลักฐานพุทธศาสนาที่ผู้เขียนได้ยกขึ้นมาว่าผู้นำต้องมีทศพิธราชธรรม และผู้ที่เป็นบุคลากรต้องมีสุจริต 3 เหล่านี้ก็เป็นการบูรณาการที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นระบบราชการเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนจะต้องจำเป็นจะต้องมีหลักการบริหารเหล่านี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

หลักการจัดการเชิงพุทธ

คุณธรรมสำหรับผู้นำ

ทศพิธราชธรรม 3 (อง.ตท. (ไทย) 20/20/163.)

1. จักขมา มีปัญญามองการณ์ไกล หลักธรรมข้อนี้เน้นในเรื่องของการเป็นผู้นำคือสามารถมองการณ์ไกลมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาองค์กรหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการรู้ว่าแหล่งที่จะทำมาหากินนั้นเป็นอย่างไรสามารถเก็งกำไรได้มากน้อยเพียงใดจึงจะลงทุนหรือทำให้เกิดการพัฒนาต่อกับองค์กรได้ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการเชิงพุทธที่นำมาใช้ในองค์กรจะสามารถทำให้พัฒนาในส่วนของคุณภาพและทรัพยากรที่มีให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2. วิรุโธ จัดการธุระได้ดี หลักธรรมข้อนี้คือการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสามารถบูรณาการกับหลักทางตะวันตกได้เป็นอย่างดีเพราะการจัดการธุระได้ดีนั้นหมายถึงการมีเครือข่ายหรือมีสิ่งที่ลงทุนไปแล้วได้กลับมาเป็นหลักในการที่จะพัฒนาคน พัฒนาดิน พัฒนางาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกันเป็นนักธุรกิจต้องดูถึงความเชี่ยวชาญในเรื่องของการมองสิ่งของที่จะนำมาขาย

3. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นการพึ่งพาผู้อื่นได้คือจำเป็นจะต้องมีการสร้างเครือข่ายเพื่อทำธุรกิจหรือเป็นการที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรเป็นหัวหน้าก็ต้องอยู่ในใจลูกน้องเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องมีเสถียรภาพในการทำงานตามคำสั่งของเจ้าเจ้านายอย่างเต็มความสามารถเต็มความรู้และมีทัศนคติที่ดีกับองค์กร

ในองค์กร

คุณธรรมสำหรับบุคลากรในองค์กร

สุจริต 3 (ที.ปา.(ไทย) 11/305/260.)

1. กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ส่วนสุจริตทั้ง 3 ข้อคือข้อแรกเป็นส่วนในการที่จะทำให้บุคลากรอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขไม่ว่าจะเป็นองค์กรรัฐ หรือเอกชนก็ตาม ถ้าในหลักทางศาสนา คือ งดเว้นจากการผิดศีลอันได้แก่การฆ่าสัตว์การลักทรัพย์และการผิดในกาม แต่เมื่อตีความในหลักการของการอยู่ร่วมกันก็คือการไม่ทำร้ายกันในส่วนของการทำให้เสียทรัพย์หรือทำผิดกฎหมายที่จะทำให้กระทบกระเทือนจิตใจและไม่สามารถทำงานด้วยกันได้

2. วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา วาสุจริตเป็นเรื่องที่มีความสำคัญคือการงดเว้นจากการพูดโกหกเว้นในการพูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไร้สาระและรวมไปถึงการพูดที่เป็นการยุยงให้ผู้อื่นทะเลาะกันหรือสร้างความแตกแยกเกิดการพิพาทในองค์กรก็จะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีความสุขเพราะฉะนั้นการพูดหรือการใช้วาจาจึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญพระพุทธเจ้าให้ความสำคัญในวาสุจริตเป็นอย่างมาก

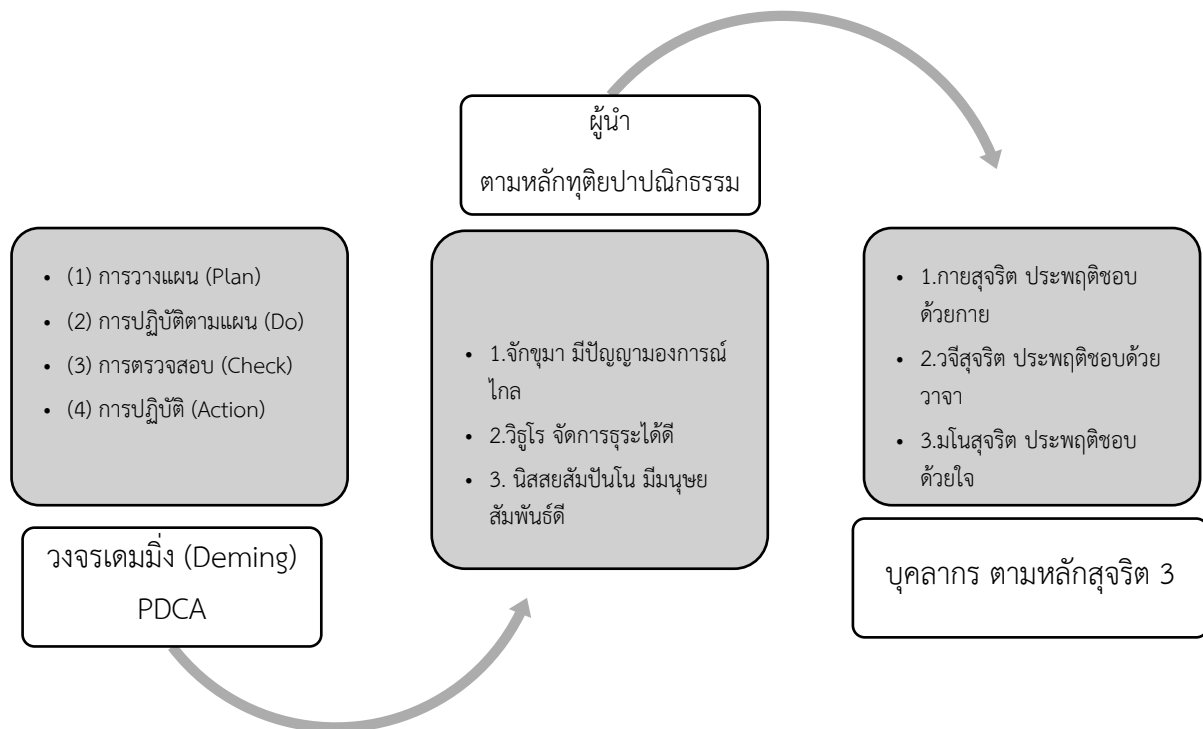
3. มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เป็นเรื่องที่ยากมาทางใจคือไม่욕ได้ของคนอื่นมากเกินไปไม่มีความอาฆาตและมีแต่จิตใจที่ดีเรียกว่า สัมมาทิฐิ ทำให้เราเกิดทัศนคติที่ดีในการทำงานจะสามารถมาทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข ผู้นำก็ทำหน้าที่ของผู้นำ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาการทำหน้าที่ของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีความศีลธรรมและประกอบด้วยสุจริตอยู่เสมอองค์กรจะพัฒนาต่อไปได้ นี่เป็นส่วนของการจัดการเชิงพุทธที่ขับเคลื่อนองค์กรไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือภาครัฐจะสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาพัฒนาผ่านหลักธรรมทางพุทธศาสนา

สรุปได้ว่า หลักการบริหารเชิงพุทธแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ในส่วนของผู้นำซึ่งประกอบด้วยหุติยาปณิธิธรรมคือหลักธรรมของผู้บริหารคือ มีตาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเรียกว่าจักขุมา วิรูโร คือจัดการธุระได้ดีมีประสิทธิภาพสูงไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจหรือนักจัดการภาครัฐปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ จำเป็นจะต้องจัดการบริหารให้มีประสิทธิภาพและข้อสำคัญก็คือ นิสสยสัมปันโน คือมีลักษณะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถใช้วาจาที่โน้มน้าวให้ผู้อื่นทำงานได้ก็จะสามารถสร้างเครือข่ายให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ในส่วนที่ 2 คือคุณธรรมสำหรับบุคลากรในองค์กรก็คือตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาประกอบด้วยสุจริต 3 ที่สามารถนำมาบูรณาการกับทฤษฎีตะวันตกได้ซึ่งประกอบด้วยกายสุจริตคือการประพฤติชอบด้วยกายมากไปตามข้อบทกฎหมายกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรรวมถึงการทำให้ถูกต้องจริยธรรมในความเป็นคนด้วยส่วนวิธีทสุจริตเป็นการสร้างเครือข่ายที่ใช้วาจาเป็นเรื่องที่สำคัญมีการไม่พูดโกหก ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ เป็นต้นและทำให้การทำงานราบรื่นไม่เกิดการพิพาทหรือการกินแหนงแครงใจกันได้ส่วนข้อมโนสุจิตินั้นเป็นการแสดงทัศนคติที่ออกมาในเชิงบวกไม่แสดงทัศนคติเชิงลบกับผู้ร่วมงานหรือองค์กร

หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบูรณาการกับการจัดการองค์กรได้เป็นการบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในองค์กรเพราะในปัจจุบันคำสอนทางหลักพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งกับการบริหารองค์กรต่าง ๆ ในต่างประเทศมีการ

ต้นตอเป็นส่วนมากที่นำทางพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่และในประเทศไทยเราเป็นเมืองพุทธก็นำหลักทางพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ 2,600 กว่าปีนำมาใช้ได้บูรณาการกับระบบราชการและระบบเอกชนจะสามารถพัฒนาสิทธิ์ชีวิตจำกัดของบุคลากรให้มีความตื่นตัวและมีศักยภาพที่จะทำงานได้อย่างมีคุณค่าและตามวัตถุประสงค์ขององค์กรสิ่งสำคัญก็คือเป็นการปลูกฝังให้บุคลากรมีความรับผิดชอบต่องานตนเองมีความรับผิดชอบต่องานและสามารถพัฒนาตนเองพัฒนาครอบครัวและเลี้ยงชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืนต่อไปได้

แผนภาพที่ 1 : สรุป การจัดการเชิงพุทธเพื่อขับเคลื่อนองค์กร

สรุป

การจัดการเชิงพุทธเพื่อขับเคลื่อนองค์กรเป็นการบูรณาการระหว่างทฤษฎีตะวันตกที่เกี่ยวกับบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นวงจรเดมมิง ที่ประกอบด้วย การวางแผนการลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการแก้ไข้ปัญหาให้ดีขึ้นนั้นหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่มีวิสัยทัศน์และการบริหารจัดการทรัพยากรที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการพยากรณ์ที่เป็นบุคคลหรือทรัพยากรที่เป็นสิ่งของต่าง ๆ หรืองบประมาณองค์กรและเอกชนจำเป็นจะต้องมีทรัพยากรที่พร้อมเพียงและเพียงพอรวมถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพส่วนการจัดการเชิงพุทธที่นำไปสู่การขับเคลื่อนองค์กรก็จะประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ก็คือในระดับผู้นำหรือผู้บริหารที่ผู้เขียนได้นำทศตยาปรียธรรมคือมีจักขุมา มีวิสัยทัศน์ วิธูโร จัดการธุระได้ดีและนิสสยสัมปันโน คือมีเครือข่ายทำงานที่

มีประสิทธิภาพเป็นงานพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารด้วยส่วนคุณธรรมที่เป็นสำหรับบุคลากร คือ หลักสุจริต 3 ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนจำเป็นจะต้องมีสุจริตเพื่อชีวิตจึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็น การขับเคลื่อนองค์กรทำงานโดยผ่านการนำหลักการการจัดการและหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้บูรณาการและ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเริ่มต้นจากการพัฒนาคนเพราะคนเป็นผู้ที่ใช้สติปัญญาความสามารถทักษะต่าง ๆ ใน การทำงานถ้าคนทำงานเก่งแล้วก็จำเป็นจะต้องมีคุณธรรมด้วยเมื่อมีคุณธรรมก็จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขและ สังคมก็จะสงบสุขและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- Dale, Ernest. (1973). *Management: Theory and Practice*. New York: Mc Graw – Hill Book Co.
- Hutechinson, John G. (1976). *Organiztion : Theory and Classical Concepts*. New York: Holt. Ginchart and Winston.
- จำรูญ ยาสมุทร.(2555). *อนามัยสิ่งแวดล้อม เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย*. เชียงใหม่ : กองทุนเผยแพร่วิชาการด้าน สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข.
- จุฑา เทียนไทย. (2548). *การจัดการมุมมองนักบริหาร*. กรุงเทพฯ : แมคกรอฮิล.
- ชูเกียรติ เนื้อไม้. (2566). *แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2567 จาก <http://adisony.blogspot.com/>.
- ทักษิณ ชินวัตร. 2545. *นโยบายการบริหารจังหวัดทดลองแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา*. วารสารดำรงราชานุภาพ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (มกราคม) : 6 - 7.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539.*
- วิเชียร วิทยอุดม. (2554). *ทฤษฎีองค์การฉบับแนวใหม่*. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์. 2554.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2554). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : บริษัทธนัชการพิมพ์ จำกัด.
- วิชัย นาคสิงห์ .(2566). *หลักการจัดการ*. สืบค้น วันที่ 1 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/345600>.
- สมคิด บางโม. (2556). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : บริษัทวิทยพัฒน์.
- สิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). *กลยุทธ์การตลาดและการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยมุ่งที่ตลาด*. กรุงเทพฯ : บริษัทธนัชการพิมพ์จำกัด.
- สุภาภรณ์ สามารถ และสุนิสา วิสุทธิรัตน์. (2556). *แนวคิดและทฤษฎี Luther Gulick*. สืบค้น 1 พฤศจิกายน 2567 จาก: <http://wirotsriherun1.blogspot.com>.
- อนิวัช แก้วจามรงค์.(2557). *หลักการจัดการ*.พิมพ์ครั้งที่ 5.สงขลา : บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด.

การบริหารจัดการด้านเงินบริจาคของวัดในพระพุทธศาสนาเถรวาท* MANAGEMENT OF DONATIONS FOR THERAVADA BUDDHIST TEMPLES

พระครูธรรมธร (สฐาพร ปภสฺสโร), พระนรินทร์ โชติปาโล

Phrakhrudhammathorn Sathaphorn Pabhassara, Phra Narin Jotipālo

วัดมหานาม จังหวัดอ่างทอง

Watmahanam Angthong Province

Corresponding Author Email : Shinsoomi_19@hotmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการทรัพย์สินของพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ที่ใช้ในการบริหารจัดการล้วนเกิดขึ้นจากเงินบริจาคของพุทธศาสนิกชนแทบทั้งสิ้น ซึ่งเงินบริจาคที่ได้รับมานั้นมักเกิดขึ้นจากความศรัทธาและความเชื่อที่ว่า การบริจาคทานเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งที่สามารถนำทางให้ตนพบกับความสุขได้ในภายภาคหน้า ประกอบกับการทำบุญโดยการบริจาคเงินสามารถทำได้โดยง่ายและยังเกิดความสะดวก เนื่องจากประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพราะฉะนั้น เมื่อทรัพย์สินประเภทเงินบริจาคหลังไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดเก็บ การรักษาที่ดี เพื่อให้ได้ยอดจำนวนของเงินบริจาคที่เต็มเม็ดเต็มหน่วย จึงมีความจำเป็นที่องค์กรทางศาสนาจะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการระบบเงินบริจาคที่ดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; เงินบริจาค; พระพุทธศาสนาเถรวาท

Abstract

Management of Buddhist property it can be seen that most of the money used in management comes from donations from Buddhists. The donations that are received usually arise from faith and the belief that donating alms is a form of merit that can lead one to find happiness in the future. In addition making merit by donating money can be done easily and with convenience. This is because it saves time and traveling expenses. Therefore, when donated assets flow in in large numbers. Therefore it is necessary to have a storage system good treatment in order to get the full amount of donations therefore it is necessary for religious organizations to have a good and efficient donation management system.

Keyword: Management; Donations; Theravada Buddhism

บทนำ

สำหรับราชอาณาจักรไทย พระพุทธศาสนาได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวไทยอย่างใกล้ชิด เสมอมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา วัดจึงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อให้พอเพียงต่อการรองรับของศาสนิกชนค่าใช้จ่ายในการสร้างวัด การปฏิสังขรณ์ศาสนสถาน และศาสนวัตถุ ต่างๆรวมทั้งค่าใช้จ่ายภายในวัด จึงมีมากขึ้นตามไปด้วย ค่าใช้จ่ายเหล่านั้นต้องอาศัยการระดมทุนจากหลายแห่ง โดยเฉพาะจากประชาชน ซึ่งมีความใกล้ชิดกับวัดมากที่สุด รายรับของวัดส่วนมากจะมาจากเงินบริจาค เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน เช่น งานซ่อมแซมโบสถ์ หรือศาสนสถานอื่นๆ และเพื่อวัตถุประสงค์อื่น (ณดา จันทรสม, 2555) และถือว่ารายได้จากการบริจาคทำบุญเป็นรายได้อันดับหนึ่งของวัดในราชอาณาจักรไทย (ภิรมย์ จันถาวร, 2544) เพราะฉะนั้น หากรวมรายรับที่มาจากเงินบริจาคของวัดทั้งหมดทั่วประเทศแล้ว อาจมีจำนวนมหาศาล ดังนั้น เงินบริจาคจึงเป็นส่วนที่เป็นหัวใจสำคัญทางการเงินของวัด

สถานะของเงินบริจาค

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงินบริจาค

การบริจาคเงิน เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีความคุ้นเคยกับชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากลักษณะนิสัยส่วนใหญ่ของคนไทยเป็นคนใจบุญ มีน้ำใจ ชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังตกทุกข์ได้ยาก ประกอบกับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่ปลูกฝังให้คนไทยนิยมทำบุญกับสรรพสัตว์ การทำบุญด้วยการบริจาคทานจึงเป็นวัฒนธรรมที่คุ้นชินสำหรับคนไทย

“บุญ” หมายถึง เครื่องชำระสิ่งที่ทำให้สะอาด หรือคุณสมบัติที่ทำให้บริสุทธิ์ หรือคุณสมบัติที่ทำให้เกิดภาวะที่น่ายุชา คือ ควรยกย่องนับถือ (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตฺโต, 2543) การทำบุญ หมายถึง การกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงออกทางพฤติกรรมภายใต้จิตสำนึกของบุคคลนั้นๆ ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่าเป็นความดีตามหลักศาสนา เช่น การให้ทาน บริจาคเงิน หรือสิ่งของ การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ เป็นต้น (พระเกียรติพงษ์ มณีวรรณ, 2554) การทำบุญเปรียบเสมือนการหว่านพืชลงในดินเนื้อดี เมื่อเมล็ดพืชดีหว่านลงในเนื้อดินดี และได้ น้ำหล่อเลี้ยงตามสมควร พืชย่อมเจริญงอกงามกว่าพืชที่หว่านลงในเนื้อดินเลว หรือดินจืด ดังนั้น การทำบุญต่อผู้มีศีลธรรม ย่อมมีผลมากกว่าการทำแก่ผู้ไร้คุณธรรม จากหลักการนี้ จึงทำให้คนทั้งหลายนิยมทำบุญกับพระภิกษุ สามเณร โดยเชื่อว่าท่านเป็นผู้มีศีลธรรมสูงกว่าคนสามัญ (วสิน อินทสระ, 2544) รวมทั้งการทำบุญจะทำให้ได้ผลตามมา คือความสุขทางใจ และความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด (ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ, 2545)

การดำเนินกิจกรรมทางศาสนาที่มีลักษณะต้องมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นไปนั้น นอกจากจะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินหรือทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่แล้ว ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการระดมทุนจากแหล่งรายได้ต่างๆ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น การสร้างถาวรวัตถุต่างๆ หรือการดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ที่ต้องมีการใช้เงินทุนมหาศาล เนื่องจากหากไม่มีการหาเพิ่มเติมเข้ามาใหม่ ทรัพย์สินหรือทรัพยากรที่มีอยู่เดิม

นับวันยิ่งแต่จะหมดลงไป การแสวงหาทุนจากแหล่งต่างๆ จึงเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่ทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ หรือองค์กรทางศาสนาก็ตาม จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้มากยิ่งขึ้น การที่องค์กรใดมีขีดความสามารถมากขึ้น ย่อมหมายถึง องค์กรนั้นมีความมั่นคงมากขึ้นตามไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น วัดปากน้ำ โดยมูลนิธิหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ มีรายรับจากเงินบริจาคของประชาชนหลายทาง ได้แก่ การนำวิชาธรรมกายที่หลวงพ่อดำค้นพบไปเผยแผ่ การเก็บศพของหลวงพ่อดำไว้ให้พุทธศาสนิกชนสักการะ การสร้างพระผงของขวัญและเหรียญต่างๆ ให้บูชา และการมีโรงครัวเพื่อเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุ สามเณรตามเจตจำนงของหลวงพ่อดำ (ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ, 2545) ดังนั้น แต่ละวัดจึงมีวิธีการบริหารจัดการเงินบริจาคด้วยวิธีการแตกต่างกันไป ซึ่งมีการวิจัยเกี่ยวกับรายรับ รายจ่ายของวัดในกรุงเทพมหานครว่า “แหล่งรายได้ของวัดนั้น ส่วนใหญ่มาจากการรับบริจาคทั่วไป เช่น การทำบุญเพื่อการก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์” (เรืองฤทธิ์ ประสันรักษ์, 2539) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ารายรับต่างๆ ของแต่ละวัดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับชื่อเสียงและความสามารถของแต่ละวัดในการจัดเก็บ หากวัดใดรายรับมีมากกว่ารายจ่าย รายรับส่วนที่เกินนั้นจะกลายเป็นเงินสะสม และสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการวัดต่อไปในภายภาคหน้า

ความหมายของเงินบริจาค

เนื่องจากวัดมิได้มีสถานะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไร แต่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะหรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวม วัดจึงไม่สามารถแสวงหารายได้เช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนบริษัทต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไรโดยเฉพาะ ดังนั้น รายรับต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารจัดการภายในวัด จึงมักได้มาจากเงินบริจาคประเภทต่างๆ ของประชาชน เงินบริจาคจึงเป็นรายได้หลักที่วัดมักจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจการภายในวัด

เงินบริจาค หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินซึ่งมีผู้บริจาคให้ใช้ได้ตามที่ผู้บริจาคมกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ในกรณีที่มีผู้บริจาคมได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ให้ใช้เพื่อการหนึ่งการใดโดยเฉพาะ ให้ส่วนราชการนั้นกำหนดวัตถุประสงค์และเงื่อนไขในการใช้ (จิตติ วราพุด, 2551)

การบริจาคเงิน หมายถึง การสละทรัพย์สิน เงิน ทอง รวมถึงวัตถุ สิ่งของต่างๆ ให้แก่วัด เช่น การซื้อดอกไม้ ธูป เทียน ของวัด การใส่บาตรพระประจำวัน การหยอดตู้บริจาค การถวายสังฆทาน การถวายภัตตาหาร การถวายข้าวสาร การถวายช้อน ช่อม โต๊ะเก้าอี้ ฯลฯ ตลอดจนถึงแรงงานที่เสียสละเพื่อวัดด้วย (พระเกียรติพงษ์ มณีวรรณ, 2554)

การบริจาคเงินให้วัด หมายถึง การบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนให้วัด ซึ่งรวมทั้งการบริจาคเงินส่วนรวมในวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ เช่น การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า และการบริจาคเงินเฉพาะตัว เช่น การบริจาคเงินให้มูลนิธิ การทำบุญวันเกิด การบริจาคเงินเป็นค่าภัตตาหาร ค่าน้ำประปา และไฟฟ้า ค่าไถ่ชีวิตโค และกระบือ เป็นต้น (ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ, 2545)

ระเบียบการจ่ายเงินผลประโยชน์ของวัด พ.ศ. 2498 ข้อ 4 กำหนดว่า “เงินผลประโยชน์ของวัด หมายถึง เงินรายได้จากการจัดประโยชน์ศาสนสมบัติของวัด ที่กรมการศาสนา หรือจังหวัด หรืออำเภอจัดอยู่ หรือเงินที่วัด

ได้มาโดยวิธีอื่นนอกจากเงินการกุศล” นอกจากนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนดให้การเงินของวัดมี ๒ ประเภทคือ เงินผลประโยชน์ ได้แก่ เงินที่ได้มาจากการจัดประโยชน์ของวัด เช่น เงินค่าเช่า ค่าผาติกรรม ดอกเบี้ย ส่วนลด เงินบำรุง เงินค่าขายสิ่งของ เงินค่าชดเชย และเงินค่าปรับ รวมทั้งเงินใดๆ ที่เป็นส่วนที่ออกเงยขึ้นจากศาสนสมบัติของวัด และเงินการกุศล ได้แก่ เงินที่ผู้บริจาคเจาะจงการกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น บริจาคเป็นค่าภัตตาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าก่อสร้างถาวรของเจ้าภาพ เงินบำรุงพระอาพาธ และเงินอื่นๆ ในลักษณะเช่นนี้

ส่วนเงินงบโดที่มีผู้บริจาคให้แก่วัดเพื่อให้ตนได้มาซึ่งสิทธิในการแสวงหาประโยชน์จากวัดโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ต้องนับว่าเป็นเงินผลประโยชน์ของวัดทั้งสิ้น และผู้ใดจะอ้างเอาจำนวนเงินที่ตนบริจาคทำบุญกับวัดมาเป็นสิ่งแลกเปลี่ยน หรือเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแลกเปลี่ยน เพื่อให้ตนได้มาซึ่งสิทธิในการแสวงหาผลประโยชน์จากวัดหาได้ไม่ เช่น การขอลดค่าเช่า ค่าบำรุงจากการเช่าที่วัด เพราะอ้างว่าผู้นั้นเคยทำบุญกับวัดมามาก เป็นต้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554)

ดังนั้น การจะพิจารณาว่าเป็นเงินบริจาคหรือไม่ นอกจากจะคำนึงถึงว่าเป็นเงินการกุศลหรือไม่แล้ว ยังต้องพิจารณาจากเจตนาของผู้บริจาคเป็นสำคัญ ว่ามีเจตนาให้เงินดังกล่าวเป็นเงินบริจาคหรือไม่ หากต้องการให้เป็นเงินบริจาค เงินนั้นต้องไม่ใช่เงินที่ให้เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแทน หรือสามารถคิดคำนวณสิ่งที่แลกเปลี่ยนเป็นเงินได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เช่น เงินค่าศาลาเผาศพ เงินค่าเช่าที่ดินวัด เป็นต้น หากทราบว่า เป็นเงินผลประโยชน์หรือเงินบริจาคแล้ว จะทำให้ทราบว่าต้องจัดการดูแลรักษาเงินนั้นอย่างไร เนื่องจากเงินแต่ละประเภทจะมีวิธีการจัดทำบัญชีแตกต่างกัน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ข้อ 5 กำหนดให้การเก็บรักษาเงินของวัดส่วนที่เกิน 3,000 บาทขึ้นไป ให้เก็บรักษาโดยฝ่ายกรมการศาสนา (ปัจจุบันเป็นสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) จังหวัด อำเภอ หรือธนาคาร หรือนิติบุคคลที่กรมการศาสนาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้ฝากในนามของวัด วรรคสอง กำหนดให้การดูแลรักษาและจัดการเงินการกุศลที่มีผู้บริจาคให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค เพราะฉะนั้น การจัดเก็บเงินของวัดแต่ละประเภทจึงอาจมีวิธีการที่แตกต่างกันหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากข้อ 5 วรรคสอง กำหนดไว้อย่างกว้างๆว่าการดูแลรักษาและจัดการเงินการกุศลที่มีผู้บริจาคให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาคโดยไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า เงินการกุศลจะต้องดูแลรักษาและจัดการให้เป็นไปตามวิธีการตามวรรคแรกหรือไม่ อย่างไร ประกอบกับสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดเงื่อนไขในการดูแลรักษาเงินการกุศลหรือเงินบริจาคว่าให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาคไว้อย่างชัดเจน จะให้เก็บรักษาไว้ที่ไหน อย่างไร วัดก็อาจปฏิบัติเช่นเดียวกับการเก็บรักษาเงินผลประโยชน์โดยอนุโลม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554) นั้นหมายความว่า เงินผลประโยชน์ มีวิธีการดูแลรักษาเป็นไปตามวรรคแรก ส่วนเงินบริจาค จะมีวิธีการดูแลรักษาเป็นไปตามวรรคแรกหรือไม่ก็ได้ เพราะฉะนั้น วัดจึงสามารถบริหารจัดการเงินบริจาคที่ได้มาโดยวิธีการอย่างใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องถูกผูกมัดให้เป็นไปตามวิธีการตามวรรคแรก ซึ่งถือเป็นช่องว่างของกฎหมายอย่างหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้วัดสามารถบริหารจัดการเงินบริจาคได้โดยอิสระเกินไป ทำให้เกิดความยากลำบากในการตรวจสอบ หรือ

รับรู้จากประชาชน และเงินอาจร่วไหลได้ง่าย ดังนั้นจึงควรทำการปรับปรุง แก้ไขกฎกระทรวงดังกล่าว ให้การดูแลรักษาเงินบริจาคของวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการดูแลรักษาเงินผลประโยชน์ของวัดตามวรรคแรก

สรุปได้ว่า เงินบริจาคมีความแตกต่างจากเงินผลประโยชน์อย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือเงินผลประโยชน์ เป็นเงินที่ออกเงยขึ้นจากการจัดหาประโยชน์จากศาสนสมบัติของวัด ซึ่งเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการภายในวัด ส่วนเงินบริจาคหรือเงินการกุศล เป็นเงินที่เกิดขึ้นจากผู้มีจิตศรัทธาถวายให้แก่วัด หรือแก่พระภิกษุสงฆ์ โดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน โดยอาจมอบผ่านทางวัดโดยตรง หรือผ่านพระภิกษุสงฆ์ หรือตัวแทน หรือผ่านทางมูลนิธิต่างๆ ของวัด หรือตู้บริจาค เป็นต้น นอกจากนี้ เงินบริจาค ยังสะท้อนให้เห็นว่าเป็นเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อวัดและพระพุทธศาสนา ทั้งยังเป็นเครื่องส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงถาวรได้อีกทางหนึ่งเช่นกัน

สถานะของเงินบริจาค

เงินบริจาค เป็นเงินรายได้ประเภทหนึ่งของวัดที่ผู้บริจาคมักบริจาคให้โดยเสน่หาหรือด้วยใจสมัคร โดยมีมูลเหตุจูงใจที่แตกต่างกัน เงินบริจาคจัดเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 137 และมาตรา 138 บัญญัติว่า ทรัพย์สินหมายความว่า วัตถุมีรูปร่างและทรัพย์สิน หมายความรวมทั้งทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ และยังมีสถานะเป็นทรัพย์สินด้วยอีกประการหนึ่ง ซึ่งมีนักวิชาการบางท่านเห็นว่า ทรัพย์สิน หมายถึง สิ่งที่มีรูปร่างเท่านั้น โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่มีราคาและถือเอาได้ เช่นนี้สิ่งใดเป็นทรัพย์สินจึงไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สินเสมอไป โดยทรัพย์สินใดมีรูปร่างเฉยๆ แต่ไม่อาจมีราคาและถือเอาได้ก็ไม่เป็นทรัพย์สิน เช่น พระจันทร์ ดวงอาทิตย์ เป็นต้น ส่วนหากทรัพย์สินใดมีรูปร่างและยังอาจมีราคาและถือเอาได้แล้ว ทรัพย์สินนั้นย่อมเป็นทรัพย์สินด้วย (มานิตย์ จุมปา, 2551)

เงินบริจาค ก็เป็นเงินตราประเภทหนึ่งที่ได้มาตามเจตนารมณ์ของผู้ให้ในนามของผู้บริจาค ส่วนมากการบริจาคมักจะให้เป็นการช่วยเหลือให้กับองค์กรการกุศลต่างๆ ที่มีได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไร รวมถึงองค์กรทางศาสนา อันได้แก่ วัด โบสถ์ และมัสยิด เงินบริจาค จึงเป็นการให้โดยมีวัตถุประสงค์ในทางมหาชน หรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั่นเองในทางพระพุทธศาสนานั้น เงินตรา คือ วัตถุที่ใช้ในการแลก ขาย ซื้อ เปลี่ยน ที่รัฐกำหนดขึ้น ให้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 มาตรา 6 บัญญัติว่าเงินตรา ได้แก่ เหรียญกษาปณ์และธนบัตร ดังนั้น เงินตรา จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการดำรง ชีวิตเนื่องจากสามารถนำไปใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนกับสิ่งต่างๆ ได้ ตามที่ต้องการ ในฐานะเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมให้การยอมรับถูกต้องตรงกันว่าสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติเงินตรา ให้ความหมายของคำว่า เงินตราว่า หมายถึง วัตถุกลาง ที่ใช้ชำระหนี้เงินกัน ได้ เหตุผลที่กฎหมายต้องให้ความคุ้มครองผู้ได้เงินตรามาโดยสุจริต เพราะลักษณะของเงินตราที่ถูกใช้ เป็นวัตถุกลางในการแลกเปลี่ยน โดยทั่วไปมีรูปร่างเหมือนกัน ไม่อาจระบุได้ชัดว่าเงินตราใดเป็นของใคร เมื่อรวมกันอยู่ ใครครอบครองจึงควรเป็นของคนนั้น นอกจากนี้ การให้เจ้าของติดตามเอาคืนได้เสมอไป ย่อมจะทำให้เกิดความ

ระส่ำระสายในทางธุรกิจได้ ผู้ได้เงินตรามาโดยสุจริตจึงควรได้รับความคุ้มครอง (มานิตย์ จุมปา, 2551) ดังนั้น วัดซึ่งได้รับเงินบริจาค ย่อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในเงินบริจาค ซึ่งเป็นเงินตราประเภทหนึ่ง และมีอำนาจในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ ในอันที่จะใช้สอย จำหน่ายได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น ตลอดจนติดตามเอาคืนจากผู้ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ และขัดขวางมิให้ผู้ใดเข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 บัญญัติรับรองไว้สิทธิดังกล่าว ย่อมเกิดขึ้นตั้งแต่ผู้บริจาคส่งมอบเงินบริจาค่นั้นให้กับวัด แต่ถ้าวัตอุประสงค์ของผู้บริจาค มิได้ต้องการบริจาคมอบเงินให้เพื่อใช้ในกิจการของวัด แต่เป็นการให้พระภิกษุสงฆ์ในนามส่วนบุคคล เช่น ให้เพื่อเป็นค่าโอสถ หรือค่าเดินทางไปเพื่อรักษาอาการอาพาธ หรือค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่นส่วนบุคคลแล้ว เงินดังกล่าวถือว่า เป็นเงินส่วนบุคคล พระภิกษุสงฆ์นั้นย่อมเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในเงินดังกล่าว โดยไม่ถือว่าเป็นเงินของวัด แต่ถือเป็นสมบัติส่วนบุคคลของพระภิกษุสงฆ์นั้น และมีสิทธิในฐานะที่เป็นเจ้าของ ในอันที่จะใช้สอย รักษา หรือจัดการอย่างใดก็ได้ โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย เนื่องจากเข้าช้อยกเว้นตามมาตรา 1623 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติว่า ทรัพย์สินของพระภิกษุที่ได้มาระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้น เมื่อพระภิกษุนั้นถึงแก่มรณภาพ ให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้น จะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิตหรือโดยพินัยกรรม

ดังนั้น เงินบริจาค จึงสามารถแยกประเภทได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. เงินบริจาคที่ผู้บริจาคส่งมอบให้กับวัด
2. เงินบริจาคที่ผู้บริจาคส่งมอบให้แก่พระภิกษุสงฆ์ในนามส่วนบุคคล

ลักษณะที่หนึ่ง เงินบริจาคที่ผู้บริจาคส่งมอบให้กับวัด

เงินบริจาคที่ผู้บริจาคส่งมอบให้กับวัด มีสถานะเป็นเงินของวัด เป็นเงินบริจาคในนามของวัด เป็นเงินส่วนรวมที่ใช้ในกิจการพระพุทธศาสนา และถือว่าเป็นรายได้ของวัดอย่างหนึ่ง กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองมากกว่าเงินส่วนบุคคลทั่วไป แม้ว่าโดยสภาพเงินตราจะไม่ใช้ทรัพย์สินของแผ่นดิน เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย และไม่มี ความมั่นคงแน่นอน ในการพิสูจน์ความเป็นเจ้าของ แต่เมื่อวัดเป็นสถาบันที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเผยแผ่หลักธรรม คำสอน เงินบริจาคของวัด มีไว้เพื่อเป็นปัจจัยในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จึงถูกจัดเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินอย่างหนึ่ง ประเภทสังหาริมทรัพย์ เทียบเคียงได้กับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3320/2550 ที่วินิจฉัยว่า เงินค่าภาษีโรงเรือนและที่ดิน ที่ชำระให้องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 มาตรา 39 เป็นเงินทรัพย์สินของแผ่นดิน จึงต้องห้ามมิให้ยึดตามมาตรา 1307 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อเงินค่าภาษีดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน เนื่องจากมีไว้เพื่อใช้เพื่อบำรุงท้องถิ่น จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ส่วนเงินบริจาคในนามของวัด มีไว้เพื่อใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะเช่นเดียวกัน จึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินเช่นเดียวกัน แตกต่างจากเงินส่วนบุคคลของพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งมีฐานะเปรียบเสมือนเงินของเอกชนทั่วไป ที่เปลี่ยนมือได้โดยง่าย และมีไว้ใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่ากับเงินบริจาคของวัด

นอกจากนั้น เงินบริจาคของวัด ถือว่าเป็นศาสนสมบัติประเภทศาสนสมบัติกลางหรือศาสนสมบัติของวัดแล้วแต่กรณีอีกด้วย ตามที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 40 บัญญัติไว้เช่นเดียวกันกับที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ซึ่งมีลักษณะสำคัญและได้รับความคุ้มครองทำนองเดียวกันกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน คือ หากมีการโอนกันก็ต้องจัดทำโดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้วัด หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อีกทั้งไม่ต้องอยู่ในอำนาจแห่งการบังคับคดี (กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2556)

ลักษณะที่สอง เงินบริจาคที่ผู้บริจาคส่งมอบให้แก่พระภิกษุสงฆ์ในนามส่วนบุคคล

ที่มาของเงินบริจาคที่ผู้บริจาคส่งมอบให้แก่พระภิกษุสงฆ์ในนามส่วนบุคคล ซึ่งมีสถานะเป็นเงินส่วนตัวนั้น ในสมัยพุทธกาล พุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์จำเป็นต้องมีทรัพย์สินบางอย่าง เพื่อความจำเป็นในการดำรงชีพอย่างเรียบง่าย และสมถะ ตามแบบสมณะในพระพุทธศาสนา อันได้แก่ บาตร จีวร และปัจจัย 4 เป็นหลัก จากสมัยพุทธกาลจวบจนกระทั่งปัจจุบัน พระภิกษุสงฆ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตไปตามยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงในเรื่องทรัพย์สินของพระภิกษุสงฆ์นั้น มีความเกี่ยวข้องกับมาตลกดในสังคมไทย จะเห็นได้จากในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงปฏิรูปบ้านเมืองในยุคนั้น ซึ่งย่อมส่งผลต่อสถาบันสงฆ์ โดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ การปฏิรูปดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจวัด จากที่เคยพึ่งพาแต่รัฐ มาเป็นการพึ่งพาตนเองมากขึ้น การเลิกระบพทาสนและไพร่ การให้วัดเข้ารับการระการศึกษาของชาติและการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการอุปถัมภ์วัด เช่น การยกเลิกการถวายเงินกลั่นนาแก้ววัดรวมทั้งการลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการอุปถัมภ์แก้ววัดหลวง ในกรุงเทพมหานคร ทำให้วัดต่างๆ ต้องสูญเสียผลประโยชน์ครั้งใหญ่ ทั้งในรูปแรงงานและผลประโยชน์ตัวเงิน ทำให้พระสงฆ์และสถาบันสงฆ์ ต้องเกี่ยวข้องกับรายได้ และการจัดการทรัพย์สิน หลังจากนั้นวัดจึงต้องหาทางพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยการนำทรัพย์สินมาใช้ประโยชน์ และโดยการอุปถัมภ์จากรัฐอีกทางหนึ่ง (दनัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์, 2552) ซึ่งปรากฏว่า รายได้ที่วัดและพระภิกษุสงฆ์จัดเก็บได้มีหลายประเภท ได้แก่ เงินรายได้จากค่าเช่าที่ดินและการขายที่ดิน เงินรายได้จากค่าเช่าอาคารและตึกแถวของวัด เงินรายได้จากการจัดงานเทศกาลประจำปีและเทศกาลอื่นๆ ของวัด เงินรายได้จากการจัดฌาปนกิจศพในวัด เงินรายได้จากการให้เงินกู้และดอกเบี้ยจากธนาคาร เงินรายได้จากการบริจาคเพื่อสร้างปฏิสังขรณ์วัด หรือเพื่ออุทิศวัดในรูปแบบอื่นๆ (อุทิศ จินนิพนธ์สกุล, 2528) ส่วนรายได้ส่วนตัวของพระภิกษุสงฆ์จากอดีตจนกระทั่งปัจจุบันมีหลายประเภท ได้แก่ เงินนิตยภัต ตามตำแหน่งและสมณศักดิ์ เช่น ตำแหน่งเจ้าอาวาส เจ้าคุณฯลฯ เงินค่าสอน กรณีที่เป็นพระอาจารย์สอนหนังสือตามสำนักเรียนต่างๆ เช่น สำนักเรียนบาลี นักรธรรม มหาวิทยาลัยสงฆ์ฯลฯ เงินจากกิจนิมนต์ทั่วไป เช่น งานศพ งานทำบุญบ้านฯลฯ เงินจากกิจกรรมพิเศษทางศาสนา เช่น ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน (दनัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์, 2552) ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากรายได้ดังกล่าว ซึ่งมีทั้งที่เป็นรายได้ของวัดและรายได้ส่วนตัวของพระภิกษุสงฆ์ จึงเป็นการยากที่จะแยกแยะได้ว่าเงินใดเป็นของวัดหรือของส่วนตัว นอกเหนือจากเงินที่มีการบริจาคให้โดยระบุว่า เป็นของส่วนตัวโดยชัดแจ้ง

ระบบการควบคุมดูแลเงินบริจาค

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวางระบบบริหารจัดการการเงินของวัดไว้ โดยให้กระทรวงธรรมการทำหน้าที่คอยดูแลและจัดการเงินผลประโยชน์ของวัด ต่อมา เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเงินขึ้น จึงได้ตั้งไวยาวัจกรขึ้น เพื่อทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ และย้ายหน่วยงานมาอยู่ที่กรมสังฆการี ซึ่งปรากฏว่ามีปัญหาเกิดขึ้นเช่นเดียวกันดังนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งมรรคนายกขึ้น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่คล้ายกับไวยาวัจกร แต่มีอำนาจมากกว่าขึ้น คอยกำกับ ดูแล และควบคุมไวยาวัจกร และจัดการการเงินและผลประโยชน์ของวัดหลวงทั้งหมด ทำให้ปัญหาต่างๆ ทางการเงินทุเลาลงและระบบการเงินของวัดดีขึ้น

คำว่า ทรัพย์สิน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2511 ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 หมายถึง ที่ดิน อาคาร เงินทอง และวัตถุสิ่งของ อันมีค่าทุกสิ่งทุกอย่าง ที่วัดได้มาเป็นสมบัติของวัด แต่โดยที่สิ่งของบางอย่างเป็นของเบ็ดเตล็ด เล็กน้อยเกินไป การพิจารณาว่าควรจะกำหนดสิ่งใดเป็นศาสนสมบัติของวัด ควรอาศัยพระวินัยเป็นหลัก ด้วยทรัพย์สินประเภทที่เป็นศาสนสมบัติของวัดดังกล่าวนี้ ตรงกับที่เรียกว่า “ของสงฆ์” นั้นเอง แต่ก็มีข้อควรกำหนดลงไปเพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาด ดังนี้

1. เงินต้องลงบัญชีทุกบาททุกสตางค์
2. ที่ดินต้องลงบัญชีทุกส่วนของเนื้อที่
3. อาคารถาวรต้องลงบัญชีทุกหลัง
4. สิ่งของมีค่าต้องลงบัญชีทุกอย่าง
5. สิ่งของเบ็ดเตล็ดเล็กน้อย หรือของใช้ชั่วคราว เจ้าอาวาสพิจารณาตามสมควร (ดนัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์, 2552)

การดูแลจัดการทรัพย์สินและเงินตราของพระสงฆ์

สำหรับการดูแลจัดการทรัพย์สินและเงินตราของพระสงฆ์ แยกเป็นประเด็นพิจารณาดังนี้

- 1) การจัดหาเงิน แยกออกมาจากการจัดหาเงินในนามวัด หรือการจัดหาเงินในนามพระสงฆ์

การจัดหาเงินวัด รายได้ของวัดส่วนใหญ่ได้มาจากการให้เช่าที่ดินและอาคารตึกแถว การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการฌาปนกิจ การใช้ที่วัดทำลานจอดรถ ตลอดจนการได้รับเงินบริจาคทำบุญจากประชาชน ทั้งในเทศกาลทำบุญและยามปกติ

การจัดหาเงินของพระสงฆ์ มักมีรายรับจากการบริจาคทำบุญของประชาชนโดยเฉพาะ เมื่อไปประกอบพิธีทางศาสนา เช่น งานวันเกิด งานสมรส งานศพ เป็นต้น ไม่นับรวมถึงการประกอบกิจบางประเภท ซึ่งมีได้ถือว่าเป็นพิธีทางศาสนา เพียงแต่ผู้นิมนต์ต้องการให้พระสงฆ์ไปร่วมงาน เพื่อเป็นมงคลเท่านั้น ได้แก่ การเจิมป้ายห้าง ร้าน บริษัท เป็นต้น รวมถึงเงินนิตยภัต ที่กำหนดมานาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสมณศักดิ์ของพระภิกษุสงฆ์ที่ดำรงอยู่

2) การเก็บรักษาเงิน โดยแยกการเก็บรักษาเงินของวัดและการเก็บรักษาเงินของพระสงฆ์ ดังนี้

การเก็บรักษาเงินของวัด ส่วนมากมักฝากเงินไว้ในธนาคารพาณิชย์ ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับธนาคารพาณิชย์ จึงมีอยู่ในระดับสูง เพราะต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาประโยชน์ซึ่งกันและกัน สำหรับวัดที่ต้องการความมั่นคงทางการเงิน จะตั้งมูลนิธิเพื่อคงเงินก้อนใหญ่ไว้ นำแต่ดอกผลมาใช้จ่าย หรือวัดบางวัดก็แบ่งเงินก้อนใหญ่ฝากไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนา เมื่อต้องการใช้ซ่อมแซม บำรุงวัด สร้างเสนาสนะ และอื่นๆ ก็เบิกมาใช้ ซึ่งกรณีหลังนี้ มักไม่ค่อยมีวัดที่นิยมทำกันมากนัก เพราะทำให้เงินวัดที่มีอยู่ลดจำนวนลงไปด้วยไปหมดแล้ว วัดนิยมหาเงินก้อนใหม่ ด้วยการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนบริจาคทำบุญเพื่อสร้างทรัพย์สินให้กับศาสนา และมักประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เนื่องจากประชาชนมีความเชื่อว่า การทำบุญโดยการสร้างหรือบูรณะวัดนั้น เป็นการสร้างบุญกุศลที่สูงที่สุด

การเก็บรักษาเงินของพระสงฆ์ ตามหลักพระวินัยนั้น พระสงฆ์ต้องไม่เก็บรักษาเงินไม่สะสมทรัพย์ หากในสภาพปัจจุบันความต้องการใช้เงินของพระสงฆ์มีมากขึ้น ถ้าหากยึดตามหลักพระวินัยโดยเคร่งครัด อาจทำให้พระสงฆ์เกิดความยากลำบาก ฉะนั้น พระสงฆ์ทั่วไป จึงมีการเก็บสะสมทรัพย์ไว้ในความครอบครองอยู่บ้าง เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายการเก็บรักษาเงินของพระสงฆ์ จึงกล่าวได้ว่า เป็นไปเช่นเดียวกับปุถุชนทั่วไป เนื่องจากเป็นเรื่องสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล

3) การใช้จ่าย โดยแยกการใช้จ่ายเงินของวัดและการใช้จ่ายเงินของพระสงฆ์ ดังนี้

การใช้จ่ายเงินวัด การใช้จ่ายของวัด มีอยู่ด้วยกันหลายทาง จากอดีตจนถึงปัจจุบันวัดส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเงินเพื่อการบูรณะ ปฏิสังขรณ์ ซ่อมแซม พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญวิหาร กุฏิ เจดีย์ และถาวรวัตถุต่างๆ มาในระยะหลัง เมื่อบทบาทของพระสงฆ์เริ่มเข้าสู่การเป็นนักพัฒนา โดยเฉพาะตามท้องถิ่นทุรกันดาร ค่าใช้จ่ายของวัด จึงใช้ไปในโครงการพัฒนาต่างๆ เช่น การสร้างสาธารณสมบัติ และสิ่งสาธารณูปโภค เป็นต้น

นอกจากนั้น วัดยังมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจการต่างๆ ภายในวัดด้วย เช่น การจ้างคนงานดูแลรักษาวัดและบริเวณวัด ซื้อสิ่งของที่จำเป็นภายในวัด ตลอดจนค่าสาธารณูปโภคได้แก่ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ซึ่งบางวัดถือว่าเป็นภาระที่วัดต้องรับผิดชอบ ขณะที่บางวัดให้พระสงฆ์เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายเอง

การใช้จ่ายเงินพระสงฆ์ โดยทั่วไปพระสงฆ์มักถูกมองว่าไม่มีภาระค่าใช้จ่ายมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับฆราวาส เนื่องจากไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่องอาหาร เพราะได้จากการบิณฑบาต เครื่องนุ่งห่มก็ได้จากสังฆทานที่มีผู้ถวายให้ ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัยเนื่องจากสามารถอาศัยวัดเป็นที่พักอาศัยได้ แต่ในความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้นทั้งหมดเนื่องจากบางคราว หากบิณฑบาต พระบางรูปอาจได้อาหารมากบ้างน้อยบ้าง ทำให้จำต้องซื้อหาอาหารมาฉันเอง เครื่องนุ่งห่มก็เช่นกัน อาจต้องมีค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อหามาเองบ้างเพื่อให้เพียงพอกับฤดูกาล ในบางคราวอาจมีค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อยา หรือรักษาพยาบาลเมื่อไม่มีญาติหรือโยมอุปฐากให้ความช่วยเหลือ ในด้านที่พักอาศัยอาจไม่ต้องเสียเงินค่าเช่า แต่อาจต้องเสียค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในกุฏิเองนอกจากนั้น ยังมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งล้วนแต่มีความจำเป็นสำหรับพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันทั้งสิ้น

4) ผู้บริหารจัดการเงินของวัด กฎหมายกำหนดให้เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการให้เป็นไปด้วยดี โดยให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2511) ทั้งนี้ เนื่องมาจากวัดมีฐานะตามกฎหมายเป็นนิติบุคคลมหาชน วัดจึงไม่อาจดำเนินงานได้โดยเอกเทศ หากต้องอยู่ภายใต้ความเห็นชอบและการควบคุมจากรัฐด้วย อนึ่ง ในการดูแลจัดการเงินของวัด เจ้าอาวาสมักแต่งตั้งไวยาวัจกรขึ้นทำหน้าที่ดูแลจัดการตามคำสั่งของเจ้าอาวาส เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า สภาพความเป็นสมณเพศไม่เหมาะสมที่จะเข้าไปจัดการเรื่องการเงินโดยตรง จึงมักให้ไวยาวัจกรจัดการแทน (วไลลักษณ์ เวชุนเคราะห์, 2534)

5) การดูแลรักษา โดยแยกวัด การดูแลรักษาเงินของวัด และการดูแลรักษาเงินโดยพระสงฆ์ ดังนี้

วัด สำหรับการเงินของวัด ในส่วนที่เกินสามพันบาทขึ้นไป ให้เก็บรักษาโดยฝ่ายกรมการศาสนา (สำนักพระพุทธศาสนา) จังหวัด อำเภอ หรือธนาการ หรือนิติบุคคลที่สำนักพระพุทธศาสนาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้ฝากในนามของวัด ส่วนเงินการกุศลที่มีผู้บริจาคให้ดูแลรักษาและจัดการให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511) ข้อ 5 กำหนดไว้

พระสงฆ์ สำหรับเงินบริจาคให้แก่พระภิกษุสงฆ์รูปใดโดยเฉพาะ ย่อมไม่อาจอยู่ในการดูแลรักษาโดยวัด เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ว่าต้องดูแลรักษาโดยวิธีการใด ในทางปฏิบัติ จึงมักทำการดูแลรักษาโดยพระภิกษุสงฆ์รูปนั้นเอง

สรุป

การบริหารจัดการเงินบริจาคของวัดควรดำเนินการให้เป็นไปตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 การดูแลรักษาและจัดการทรัพย์สินของวัด จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส ตามที่มาตรา 31 บัญญัติว่า เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไปกิจการต่างๆ ที่ดำเนินการโดยเจ้าอาวาส ถือว่าเป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของวัดทั้งสิ้น ทั้งนี้ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ นอกจากนี้ กิจการต่างๆ รวมทั้งการบริหารจัดการเงินบริจาคของวัด ต้องเป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2511)

การบริหารจัดการเงินของวัด จะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาส เนื่องจากอำนาจการควบคุมดูแลและสั่งการอยู่ที่เจ้าอาวาสทั้งสิ้น เจ้าอาวาสอาจแต่งตั้งคณะกรรมการวัดและไวยาวัจกรทำหน้าที่ช่วยเหลือในการบริหารจัดการเงินบริจาคของวัดได้ โดยการทำตามคำสั่งแต่งตั้ง แสดงให้เห็นได้ว่า ลักษณะทั่วไปของการบริหารจัดการเงินบริจาคของวัดค่อนข้างยืดหยุ่นพอสมควรไม่เคร่งครัดดังเช่นการจัดการทางด้านการเงินของศาสนาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2556). *เอกสารประกอบการบรรยายหลักกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองตามมาตรฐานที่ ก.ศป. รับรอง รุ่นที่ 4 เรื่องหลักกฎหมายว่าด้วยบุคคลและนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครองและวิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง.
- จิตติ วราพุธ. (2551). *การพัฒนาระบบสารสนเทศเงินบริจาคและกองทุนแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณดา จันทรสม. (2555). *การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดนัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์. (2552). *พระสงฆ์กับทรัพย์สินส่วนตัว*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์พุทธศาสน์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระเกียรติพงษ์ มณีวรรณ. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินทำบุญในวัดบ้านมอญ (ต๋นโพธิ์แฝด) ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. (สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *กรณีธรรมกาย (ฉบับเพิ่มเติม-จัดลำดับใหม่)*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ภิรมย์ จันทาวร. (2544). *ยุทธศาสตร์การจัดการการเงินของวัด*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานิตย์ จุมปา. (2551). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรืองฤทธิ์ ประสันรักษ์. (2539). *รายรับ รายจ่ายของวัดในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วไลลักษณ์ เวชุนุเคราะห์. (2534). *ระบบการเงินของสงฆ์*. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วสิน อินทสระ. (2544). *สิ่งที่ควรทำความเข้าใจกันใหม่เพื่อความถูกต้อง*. กรุงเทพฯ: กรูธณพัฒนา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *คู่มือไวยาวัจกร*. (พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อุทิศ จินนพันธ์สกุล. (2528). *วิวัฒนาการเศรษฐกิจวัดไทย*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

การพัฒนาทุนมนุษย์ทางพระพุทธศาสนา : โอกาสทางการศึกษา
ของสามเณรในประเทศไทยในยุคดิจิทัล *

HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT THROUGH BUDDHISM: EDUCATIONAL
OPPORTUNITIES FOR NOVICES IN THAILAND IN THE DIGITAL AGE

พระธณชัย กนต์พลญ์

Phra Thanonchai Kantapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author Email : phrathanonchai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา การพัฒนาทุนมนุษย์ทางพระพุทธศาสนา โอกาสทางการศึกษาของสามเณรในประเทศไทยในยุคดิจิทัล ผลจากการศึกษาพบว่า การบรรพชาเป็นสามเณรเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางศาสนาให้พร้อมทั้งคุณวุฒิ วิทยวุฒิ เพื่อทำหน้าที่ศาสนทายาทที่ดี เป็นหลักพึ่งพิงของพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริง จึงกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการบรรพชาเป็นสามเณร คล้ายกับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ คือเตรียมตัวเป็นศาสนทายาทในอนาคต และเป็นไปเพื่อความหลุดพ้น เป็นไปเพื่อบรรเทากิเลสให้เบาบาง ดำเนินชีวิตอย่างสงบ เพื่อไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามนัยทางพระพุทธศาสนา คือพระนิพพาน ส่วนการศึกษาที่เปิดโอกาสให้สามเณรได้ศึกษาเรียกว่าพระปริยัติธรรม โดยมุ่งเน้นวิชาการในด้านพุทธศาสนาเป็นหลัก ปัจจุบันแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 3 ส่วน คือ แผนกสามัญ แผนกธรรม และแผนกบาลี โดย 1.การศึกษาในแผนกสามัญศึกษาเป็นการเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียนสามัญทั่วไป ปัจจุบันนี้ยังมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ เปิดโอกาสให้เรียนทางพระพุทธศาสนาและวิชาการที่เป็นการศึกษาสามัญ 2.การศึกษาแผนกธรรม โดยมีการศึกษา 3 ระดับ คือ นักธรรมตรี นักธรรมโท และนักธรรมเอก 3.ส่วนการศึกษาแผนกบาลี เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมจากพระไตรปิฎก ซึ่งเขียนเป็นภาษาบาลี โดยแบ่งเป็น ประโยค 1-2 ถึง ประโยค ป.ธ.9

คำสำคัญ : การพัฒนาทุนมนุษย์, พระพุทธศาสนา, สามเณร

Abstract

This academic article aims to study the development of human capital through Buddhist teachings and the educational opportunities available to novice monks in Thailand in the digital era. The findings of the study indicate that ordaining as a novice monk is a process of preparing religious personnel with both academic qualifications and maturity to serve as capable successors of the Buddhist faith. This process ensures that they can become true pillars for the Buddhist community. Thus, the true purpose of ordaining as a novice monk is similar to that of ordaining as a fully ordained monk, which is to prepare them to be future religious successors and to achieve liberation, reducing defilements and living peacefully in accordance with the ultimate goal of life in Buddhism, which is Nirvana. As for the education provided to novice monks, it is called Phra Paliyatham (Buddhist Studies), which focuses on academic learning in Buddhism. Currently, the curriculum is divided into three parts: 1. The general education department, which follows the curriculum set by the Ministry of Education, similar to that of regular schools. Nowadays, there are also Buddhist universities offering courses in both Buddhist studies and general academic subjects. 2. The Thamma department, which includes three levels of study: Nakthamma Tri (Beginner Level), Nakthamma So (Intermediate Level), and Nakthamma Ek (Advanced Level). 3. The Pali department, which involves studying Buddhist scriptures written in the Pali language, with the curriculum divided into levels from PAL 1-2 up to PALi 9.

Keywords : Human capital development, Buddhism, novices

บทนำ

การพัฒนาทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา คือ ทรงไว้ซึ่งคำสอนที่เป็นองค์ความรู้เรียกว่า เป็นพระไตรปิฎกที่สามารถสืบทอดและเผยแผ่แก่ประชาชนได้เพราะฉะนั้นผู้ที่สืบทอดคำสอนทางพุทธศาสนาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญนอกจากพระภิกษุแล้วยังมีสามเณรที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนและเป็นทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนาที่ดีที่สามารถพัฒนาความรู้ทักษะทัศนคติรวมถึงหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่จะสอดแทรกให้สามเณรได้ประพฤติปฏิบัติและเป็นผู้นำทางการปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนต่อไปได้ การพัฒนาทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสสอนให้เป็นหลักในการปฏิบัติคือ การศึกษาปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกและวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่เป็นทฤษฎีเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถปฏิบัติได้ถูกทางการที่จะพัฒนาทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนานั้นจำเป็นอย่างยิ่ง

จะต้องพัฒนาทางการศึกษาเล่าเรียนไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในส่วนของธรรมวินัยนักธรรมบาลีหรือการศึกษาในทางที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาหรือทางโลกมีมหาวิทยาลัยสงฆ์และปริยัติสามัญเป็นต้น จะสามารถพัฒนาสามเณรที่เป็นทุนมนุษย์ให้เข้าใจและสามารถสืบทอดอายุพุทธศาสนาได้อย่างยาวนานเพราะในปัจจุบันเป็นโรคแห่งดิจิทัลมีการสื่อสารออนไลน์ที่รวดเร็วทันสมัยมีข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาแต่ขาดการเชื่อมโยงผู้ที่ไปชี้แจงหรืออธิบายที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ชัดเจนส่วนใหญ่จะเป็นฆราวาสหรือประชาชนทั่วไปที่มีความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนาและมีความกล้าที่จะพูดออกสื่อเท่านั้น ส่วนพระภิกษุสามเณรมีข้อกำหนดและมีข้อจำกัดหลาย ๆ ข้อที่ไม่สามารถที่จะไปออกสื่อต่าง ๆ ได้แต่การเตรียมความพร้อมที่จะพัฒนาทุนมนุษย์ความรู้วิชาการต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เขียนจึงแนะนำเสนอการพัฒนาทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนาและเชื่อมโยงโอกาสทางการศึกษาของสามเณรในประเทศไทยในยุคดิจิทัลนี้

วัตถุประสงค์ของการบรรพชาในพระพุทธศาสนา ก็เพื่อคัดสรรเอาบุคคลที่พร้อมจะเข้ามาใช้ชีวิตแบบนักบวชมาฝึกตามหลักการในพระพุทธศาสนา เพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในการดำรงชีวิตตามอุดมคติคือการดับทุกข์ และเข้าถึงพระนิพพาน ส่วนวัตถุประสงค์ที่เกิดจากการใช้ชีวิตตามอุดมคติทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ถือว่าเป็นผลพลอยได้ที่เกิดจากการใช้ชีวิตที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ตามแนวทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ดังนั้นการบรรพชาเป็นสามเณรเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางศาสนาให้พร้อมทั้งคุณวุฒิ วิทยุฒิ เพื่อทำหน้าที่ศาสนทายาทที่ดี เป็นหลักพึ่งพิงของพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริง จึงกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการบรรพชาเป็นสามเณร คล้ายกับการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ คือเตรียมตัวเป็นศาสนทายาทในอนาคต และเป็นไปเพื่อความหลุดพ้น เป็นไปเพื่อบรรเทากิเลสให้เบาบาง ดำเนินชีวิตอย่างสงบ เพื่อไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามนัยทางพระพุทธศาสนาคือพระนิพพาน แต่ในปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการบรรพชาได้เปลี่ยนแปลงไปนักเรียนที่ตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรมักจะมีวัตถุประสงค์เพื่อหาโอกาสศึกษาต่อทั้งทางโลกและทางธรรม ทั้งนี้เป็นการลดภาระของครอบครัวและเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวของตนเองได้ในอนาคต

ประโยชน์ของการบรรพชาเป็นสามเณร

การบรรพชาเป็นการเปลี่ยนจากสถานภาพของเด็กมาสู่ความเป็นบรรพชิตรุ่นเยาว์ เว้นขาดจากการครองเรือน มุ่งแต่ประพฤติพรหมจรรย์ ศึกษาและปฏิบัติในหลักของไตรสิกขา ซึ่งได้แก่อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา อธิปัญญาสิกขา ดังนั้น การครองเพศบรรพชิตเป็นสามเณร จึงเป็นวิถีชีวิตที่สนับสนุนให้ประพฤติตนเพื่อความหลุดพ้นจากกิเลส เป็นทางปลอดภัยจากกิเลส อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง ด้วยเหตุนี้ นักเรียนที่ออกบวชในพระพุทธศาสนา หากศึกษาและปฏิบัติให้รู้แจ้งในไตรสิกขาอย่างถ่องแท้แล้ว ย่อมได้รับประโยชน์อย่างมากมาย

ครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าทรงแสดงผลของการบวชเป็นสมณะ ซึ่งรวมถึงการบรรพชาเป็นสามเณรแก่พระเจ้าอชาตศัตรู ซึ่งเสด็จเข้าเฝ้าทูลถามปัญหาในกลางดึกที่ชิวกัมพวัน สวณมะม่วงของหมอชีวกโกมารภัจจ์ ดังมีปรากฏในสามัญผลสูตร ซึ่งพอสรุปได้ว่า การบวชมีประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. พ้นจากความเป็นทาส เป็นกรรมกร
2. ไม่ต้องเสียภาษี
3. พระเจ้าแผ่นดินทรงคุ้มครองและถวายความอุปถัมภ์
4. เป็นผู้มีศีลเว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่น
5. สำรวมในอินทรีย์
6. มีสติและสัมปชัญญะ
7. สันโดษด้วยปัจจัย 4
8. ละนิเวศ 5
9. ได้บรรลุลุณาน 4
10. ได้บรรลุลุวิชา 8 (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540)

นอกจากนี้ในปัพพชาสูตร พระอานนท์เถระได้กล่าวถึงผลดีที่เกิดจากการบรรพชา ซึ่งสรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการบรรพชา ซึ่งเป็นทางสะดวกแก่การบำเพ็ญเพียรทางจิต อีกทั้งบรรพชิตผู้สำรวมระวังดีแล้ว ย่อมเป็นที่เลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน อุบาสก อุบาสิกาทั่วไป

สรุปได้ว่า การบวชทำให้เกิดอานิสงส์ 3 ประการ คือ 1) อานิสงส์ที่จะพึงได้แก่ตัวผู้บวชเอง โดยส่วนใหญ่ การบรรพชาหมายถึงการพ้นไปจากการเผาผลาญของไฟกิเลสและไฟทุกข์ ดังนั้นหากผู้บวชได้ประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัดก็ย่อมพ้นจากทุกข์ 2) อานิสงส์ที่จะพึงได้แก่ผู้อื่น หมายถึงการมุ่งตอบแทนบุญคุณของผู้มีพระคุณเป็นที่ตั้ง เช่น บิดามารดา 3) อานิสงส์แก่พระศาสนาเนื่องจากการบวชมีความมุ่งหมายให้เป็นการสืบสานอายุพระศาสนาโดยผู้บวชจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจัง และนำไปบอกต่อหรือสั่งสอนผู้อื่นต่อ ๆ ไป เพื่อเป็นการสืบต่ออายุพระพุทธานุชา

กำเนิดของสามเณร

หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ และได้ออกเสด็จจาริกแสดงธรรมโปรดบุคคลต่าง ๆ ได้สาวกเป็นผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก พระเจ้าสุทโธทนะ พระราชบิดาของพระองค์ เมื่อทรงทราบข่าวว่าพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว และเสด็จมาประทับอยู่ ณ เวฬุวันมหาวิหาร จึงทรงจัดส่งคณะทูตไปกราบทูลเชิญให้เสด็จกลับมาโปรดพระประยูรญาติที่กรุงกบิลพัสดุ์ ทรงพยายามอยู่ 9 ครั้ง แต่ไม่สำเร็จ ในครั้งที่ 10 ทรงส่งกาฬทายีอำมาตย์ไปพร้อมบริวาร ซึ่งทั้งหมดได้ออกบวชเป็นพระภิกษุเหมือนกับคณะทูตอื่นที่แล้วมา แต่ในที่สุดก็กราบทูลเชิญเสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ได้สำเร็จในขณะที่ประทับอยู่ ณ กรุงกบิลพัสดุ์ ขณะที่พระพุทธองค์เสด็จรับบิณฑบาตที่พระราชนิเวศน์ พระนางยโสธราได้มีพระราชเสาวนีย์แก่ราหุลราชกุมารว่า “พระสมณะนั้นเป็นพระราชบิดาของเจ้า เจ้าจงไปทูลขอทรัพย์มรดกจากพระองค์” พระราชกุมารจึงเข้าเฝ้าพระพุทธองค์แล้วกราบทูลด้วยความรักในพระบิดาว่า “ข้าแต่พระสมณะ พระฉายาของพระองค์เป็นสุข” แต่ยังมีทันได้กราบทูลขอพระราชทรัพย์ พระพุทธองค์ก็เสด็จกลับเสียก่อน พระราชกุมารจึงตามเสด็จไปเบื้องหลังพลางกราบทูลว่า “ข้าแต่พระสมณะ ขอได้โปรด

พระราชทานพระราชทรัพย์มรดกแก่หม่อมฉันด้วยเถิด” พระพุทธองค์ทรงเห็นว่าโลกียทรัพย์เป็นไปเพื่อทุกข์ในวัฏฏะ คือการเวียนว่ายตายเกิดด้วยอำนาจกิเลส กรรมและวิบาก แต่อริยทรัพย์ประเสริฐกว่า เมื่อพระองค์เสด็จถึงที่ประทับคือนิโครธาราม จึงรับสั่งให้พระสารีบุตรเถระ พระอัครสาวกเบื้องขวาบวชราหุลราชกุมารเป็นสามเณร โดยมีพระบรมพุทธานุญาตว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตการบวชกุลบุตรเป็นสามเณรด้วยไตรสรณคมน์นี้” (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540)

การบรรพชาเป็นสามเณรของราหุลราชกุมาร เป็นสาเหตุให้พระเจ้าสุทโธทนะทรงเสียพระทัยเป็นอย่างมาก เพราะความหวังสุดท้ายที่จะมีผู้สืบราชสันตติวงศ์ได้สิ้นสุดลงแล้ว เนื่องจากนั้นทราชมารดา ซึ่งเคยเป็นความหวังในการสืบราชสันตติวงศ์ต่อจากพระองค์ก็ได้ออกบวชไปก่อนหน้านี้นี้แล้ว 4 วัน ดังนั้น ในวันหนึ่งจึงได้ทูลขอพรจากพระพุทธเจ้าว่า “หม่อมฉันขอประทานพระวโรกาส ขอพระองค์เจ้าทั้งหลายไม่พึงบวชบุตรที่มารดาบิดายังไม่อนุญาต พระพุทธเจ้าข้า” พระพุทธเจ้าก็ทรงประทานพรนั้น และทรงรับสั่งให้ปรับอาบัติทุกกฎแก่ภิกษุที่ล่วงละเมิดรุ่งขึ้นได้เสด็จไปเสวยพระกระยาหารที่พระราชนิเวศน์ ทรงแสดงมหาธรรมปาสดาตก โปรดพระบิดาให้บรรลุนานาคามีผล จากนั้นจึงเสด็จเที่ยวจาริกไปโดยลำดับ

ผลจากการบรรพชาเป็นสามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนาของราหุลราชกุมาร เป็นเหตุก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ประการหนึ่งในการรับกุลบุตรเข้าบวชในพระพุทธศาสนา คือ กุลบุตรนั้นต้องได้รับการอนุญาตจากบิดามารดาเสียก่อน หรือหากบิดามารดาเสียชีวิตแล้ว ต้องได้รับอนุญาตจากญาติพี่น้องเสียก่อน โดยมีพุทธบัญญัติให้ยึดถือปฏิบัติกันสืบมาจนถึงทุกวันนี้

สรุปได้ว่า ผู้ที่จะบวชจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ เป็นคนมีหลักฐาน มีอาชีพชอบธรรม ไม่ใช่คนจรจัดเป็นสุภาพชน มีความประพฤติดี ไม่เป็นนักเลงมีร่างกายสมบูรณ์ สามารถบำเพ็ญสมณกิจได้ไม่เป็นคนขราไร้ความสามารถไม่เป็นคนทุพพลภาพ เช่น ตาบอด หูหนวก มาแต่กำเนิดมีความรู้อ่านและเขียนหนังสือได้เป็นผู้มีความสามารถกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยตนเองส่วนผู้ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ไม่สามารถบรรพชาได้ เช่น ทำความผิดหลบหนีอาญาแผ่นดินหลบหนีราชการ (เช่น หนีทหาร เป็นต้น) ถูกตัดสิทธิจำคุกโดยฐานเป็นผู้ร้ายสำคัญ ถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระศาสนา (เช่น ต้องปาราชิก เป็นต้น) มีโรคติดต่อเป็นที่น่ารังเกียจ (เช่น วัณโรคในระยะอันตราย) มีอวัยวะพิการจนไม่สามารถปฏิบัติกิจพระศาสนาได้

บทบาทและหน้าที่ในชีวิตประจำวันและโอกาสทางการศึกษาของสามเณร

เมื่อสามเณรได้บรรพชาเข้ามาใช้ชีวิตสมณเพศแล้ว จะต้องศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีรวมทั้งการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาควบคู่กันไป เท่าที่สามเณรจะสามารถศึกษาได้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สามเณรได้ศึกษาหาความรู้ทั้งทางธรรมและทางโลก ซึ่งคณะสงฆ์พิจารณาเห็นความจำเป็นจึงอนุญาตให้ศึกษาวิชาการทางโลกควบคู่ไปด้วย แต่ในขณะเดียวกันสามเณรก็ต้องปฏิบัติกิจและข้อวัตรของสมณเพศอย่างครบถ้วนพร้อมกันไปกับการศึกษาเล่าเรียนด้วยดังนั้นการดำเนินชีวิตประจำวันของสามเณรจะเริ่มตั้งแต่ 4.00 น. หรือ 5.00 น. ขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของแต่ละวัด ซึ่งสามเณรจะ

ได้รับมอบหมายหน้าที่ให้จัดสถานที่ฉันภัตตาหารเช้า-เพล และจัดสำรับอาหารจากที่พระภิกษุสามเณรบินทบาตมา โดยผลัดเวรหมุนเวียนกันภายหลังฉันภัตตาหารเช้าเสร็จแล้ว ภิกษุสามเณรต้องปฏิบัติกิจของสงฆ์ คือไหว้พระสวดมนต์ ต่อจากนั้นสามเณรต้องศึกษาพระธรรมวินัยทุกวัน ซึ่งหากตรงกับวันพระจะงดการเรียนและจะมีการแสดงพระธรรมเทศนาโดยพระเถระผู้ใหญ่ ในภาคบ่ายเมื่อฉันภัตตาหารเพลเสร็จแล้วสามเณรต้องศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ณ โรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งหากตรงกับวันพระขึ้น หรือแรม 15 ค่ำ จะงดการเรียน และจะต้องรับศีลจากพระภิกษุผู้ปกครอง เมื่อถึงเวลาเย็นถึงค่ำ ภิกษุสามเณรต้องปฏิบัติกิจของสงฆ์ คือไหว้พระสวดมนต์ เช่นเดียวกับในเวลาเช้าของทุกวัน

นอกจากกิจหรือข้อวัตรดังกล่าวข้างต้นแล้ว สามเณรยังต้องทำหน้าที่อุปฐากพระเถระหรือพระภิกษุอื่น ตามแต่ท่านจะเรียกใช้ เช่น คอยประเคนสิ่งของต่าง ๆ ทำความสะอาดกุฏิ ทำความสะอาดบริเวณวัด หรือทำในสิ่งที่พระภิกษุไม่สามารถทำได้ตามพระวินัย เช่นการตัดหญ้า หรือการตัดต้นไม้ เป็นต้น และในแต่ละปีมีกิจกรรมที่วัดต้องจัดเตรียมสถานที่สำหรับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นประจำ เช่นวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา หรือวันเข้าพรรษา เป็นต้น พระภิกษุจะเป็นผู้จัดเตรียมสถานที่โดยอาศัยกำลังของสามเณรเข้ามาช่วย จึงเห็นได้ชัดเจนว่า ชีวิตของสามเณรมีภาระกิจมากและเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยาก เนื่องจากต้องอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย และยังต้องอยู่ในกรอบของการบังคับบัญชาอีกด้วย ซึ่งเป็นชีวิตที่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นโดยทั่วไปอย่างสิ้นเชิง

ส่วนหนึ่ง คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมหาเถรสมาคม (มส.) ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 และ พ.ศ. 2535 ซึ่งปัจจุบันใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร ทั้งในวิชาธรรมและวิชาสามัญควบคู่กันไป และเพื่อสร้างศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป

โอกาสทางการศึกษา

คุณค่าของการบรรพชาเป็นสามเณร

การบวชสามเณรนั้นเป็นอุบายวิธีการทำตัวเยาวชนซึ่งมีอายุยังไม่ถึง 20 ปี เข้าไปใกล้ชิดพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง มีเวลาปฏิบัติศีลทางพระพุทธศาสนาได้มาก ในสมัยพุทธกาล การบวชเป็นสามเณรก็เพื่อส่งเข้ารับการอบรมนิสัยให้เรียบร้อย และเพื่อศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ทั้งทางภาษาหนังสือและวิชาจริยาศึกษา เพราะสมัยก่อนวัดเป็นเสมือนคลังแห่งวิชาการ ส่วนในสมัยในปัจจุบันการบวชเป็นสามเณรมีคุณค่าที่สำคัญ ดังนี้"

1. เป็นการเข้ามาฝึกอบรมอุปนิสัยให้เรียบร้อยมีระเบียบวินัยสามเณรต้องยึดระเบียบวินัยถือศีล 10 ข้อ เป็นการสร้างนิสัยให้เรียบร้อยตั้งมั่นในเบื้องต้นให้เกิดมีขึ้นได้มากกว่าคนที่ไม่กาสมาบวช

2. มีโอกาสมากในการศึกษาเล่าเรียน ในสมัยโบราณวัดเป็นเสมือนคลังวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรม แม้ในสมัยปัจจุบันการศึกษาวิชาได้เปลี่ยนไปอยู่ภายนอกกำแพงวัดก็ตาม บางส่วนก็ยังศึกษาเล่าเรียนได้ภายในวัด ส่วนวิชาการทางธรรมทางศาสนา ก็สามารถศึกษาเล่าเรียนได้ภายในวัดทุกสมัยเรื่อยมา เพราะเด็กที่ขาดโอกาสด้าน การศึกษาได้อาศัยสถาบันวัดสร้างอนาคตทางการศึกษาให้กับตนเองโดยวิธีการบวชเป็นสามเณรแล้วศึกษาเล่าเรียน ได้ทั้งภาควิชาการทางโลกและทางธรรม

3. ทำให้ได้พบอริยทรัพย์ - อริยทรัพย์ คือทรัพย์อันประเสริฐได้แก่ความมีศีลธรรม มีศรัทธา มีปัญญา เป็นต้น ควรบวชเป็นสามเณร ถือเป็นโอกาสที่ได้สัมผัสกับวิชาศีลธรรมและศาสนาโดยตรง เพราะถ้ามีวิชาศีลธรรม ดีก็จะเป็นประทีปส่องทางที่สว่างไสวแก่ชีวิตได้เป็นทรัพย์ที่ใช้แล้วไม่รู้จักหมดสิ้น ยิ่งใช้มากก็ยิ่งเป็นคุณค่าแก่ชีวิตไม่ เหมือนกับทรัพย์ภายนอก ซึ่งใช้แล้วหมดสิ้นไปได้

4. เป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจะมีอายุยืนนานไม่สูญหายไปจากโลกก็เพราะมีผู้ เข้ามาบวชเรียนเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมสืบต่อกันมาตลอดสาย เพราะผู้ที่เข้ามาบวชมีโอกาสเวลามากกว่าผู้ที่ไม่ เป็นบรรพชิต เพราะมีโอกาสและสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยในการศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติธรรม ดังนั้นผู้เข้ามาบวช ได้ชื่อว่า ได้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง (นาวาเอกวัชร วัฒนนิรันดร์, ม.ป.ป)

คุณสมบัติของผู้บรรพชาเป็นสามเณร

ผู้ที่จะเข้ามาบวชเป็นสามเณรนั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติหลายประการที่ควรบรรพชาเป็นเบื้องต้น คือ

1. เป็นเพศชายไม่เด็กเกินไป โดยมากมีอายุตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป
2. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง
3. ไม่เป็นคนมีอวัยวะบกพร่องพึงรังเกียจ เช่น มือเท้าขาด นิ้วขาด หูขาด จมูกห้วน เป็น
4. ไม่เป็นคนพิการ คนบ้าวิกลจริต

เมื่อผู้ปกครองกำหนดเวลาบวชแล้ว พี่พาดังกล่าวที่จะบวชสามเณรไปฝากท่านเจ้าอาวาสวัดที่จะบวชหรือ พระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งตามที่ตกลงกัน เพื่อให้เด็กฝึกหัดขนบธรรมเนียมของการเป็นสามเณรและเตรียมท่องจำคำขอ บรรพชาให้ได้ถึงวันบวชผู้ปกครองก็จะเตรียมดอกไม้ รูปเทียน ผ้าไตรจีวร พระอุปัชฌาย์ก็เริ่มแนะนำทำให้เริ่มพิธี ขอบรรพชา พระอันดับพระสงฆ์อนุโมทนา สามเณรกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล เป็นอันเสร็จพิธีการบรรพชาเป็น สามเณร ขึ้นอยู่ที่คำกล่าวไตรสรณาคมน์คือการกล่าวถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ ที่เรียกว่าการถึงพระ รัตนตรัยเป็นสรณะที่พึ่งนั่นเอง นิยมกล่าวเป็นภาษาบาลีตามพระอุปัชฌาย์ว่า พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ฯลฯ เมื่อผู้ขอ บรรพชากล่าวจบคำว่า ตติยมปิ สงฺขํ สรณํ คจฺฉามิฯ แล้วก็จะสำเร็จภาวการณ์เป็นสามเณร เพราะการบรรพชา สามเณรนั้นจะสำเร็จได้สมบูรณ์ด้วย การถึงไตรสรณาคมน์ ส่วนศีล 10 ข้อที่รับจากพระอุปัชฌาย์เป็นเพียง ข้อบัญญัติ เพื่อเป็นข้อยึดถือ ปฏิบัติตนของสามเณร มิใช่ความสำเร็จเป็นสามเณร นอกจากศีล 10 ข้อหลัก สามเณรต้องปฏิบัติตาม ธรรมวินัยอื่น ๆ อีกตามความจำเป็น

การศึกษาที่เปิดโอกาสให้สามเณรได้ศึกษาเรียกว่าพระปริยัติธรรมซึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรมคือโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานให้แก่พระและสามเณร โดยมุ่งเน้นวิชาการในด้านพุทธศาสนาเป็นหลัก ปัจจุบันแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 3 ส่วน คือ แผนกสามัญ แผนกธรรม และแผนกบาลี โดย

การศึกษาในแผนกสามัญศึกษา เป็นการเรียนในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษา เช่นเดียวกับโรงเรียนสามัญทั่วไป ซึ่งมีทั้งหมด 8 สารวิชา อาทิ ภาษาไทยคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ปัจจุบันนี้ยังมีมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ เปิดโอกาสให้เรียนทางพระพุทธศาสนาและวิชาการที่เป็นการศึกษาสามัญทำให้พัฒนาสามเณรที่เป็นทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนาให้มีความรู้และนำไปสู่การปฏิบัติและเผยแผ่พุทธศาสนาต่อไป

การศึกษาแผนกธรรม ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมในพุทธศาสนาโดยใช้ภาษาไทยในการเรียน การสอน ซึ่งมี 4 สารวิชาคือ พุทธประวัติ ธรรมะ พระวินัย และเรียงความโดยมีการศึกษา 3 ระดับ คือ นักธรรมตรี นักธรรมโท และนักธรรมเอก

ส่วนการศึกษาแผนกบาลี เป็น การศึกษาพระปริยัติธรรมจากพระไตรปิฎก ซึ่งเขียนเป็นภาษาบาลี โดยแบ่งเป็น ประโยค 1-2 ถึง ประโยค ป.ธ.9 ซึ่งเบื้องต้นผู้เรียนต้องเรียนเรื่องการอ่านและเขียนภาษาบาลีก่อน และเรียนจนถึงระดับที่สามารถแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนได้ การเรียนแผนกบาลีนี้ถือว่าเป็นการเรียนขั้นสูงของการศึกษาแบบพระ เพราะผู้ที่สามารถอ่านภาษาบาลีออกก็จะสามารถอ่านพระไตรปิฎกได้ ทำให้เข้าใจพุทธศาสนาได้อย่างลึกซึ้ง อ่านอรรถาถาและฎีกาเข้าใจได้หมดจึงถือว่าผู้ที่เรียนจบถึงประโยค 9 เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางทางด้านพระพุทธศาสนา

สรุปได้ว่า ความสำคัญการบวชเรียน ทำให้เกิดประโยชน์ คือ นอกจากผู้ผ่านการบวชจะได้รับการขัดเกลานิสัย จิตใจ และมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวแล้ว คนโบราณ ถือว่าคนที่ยัง ในให้มาหรือคน เป็นคนที่ในบรรลุนิติภาวะ ผู้ชายพออายุครบแล้วจะต้องบวช การบวชถือว่าการอบรมบ่มนิสัยให้ศีลธรรม และเป็นการตอบแทนบุญคุณของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด ดังนั้นการบวชจึงถือว่าเป็นประเพณีที่จำเป็นสำหรับลูกผู้ชายทุกคน และขังสืบทอดอายุพระศาสนา ทำให้พ่อแม่ ญาติพี่น้องได้มีโอกาสทำบุญ เข้าวัดฟังธรรมคลุกคลีกับวัดมากขึ้น

ภาพที่ 1 แผนภาพการพัฒนาทุนมนุษย์ทางพระพุทธศาสนา : โอกาสทางการศึกษาของสามเณรในประเทศไทยในยุคดิจิทัล

สรุป

การพัฒนาทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสทางการศึกษาความสามเณรในยุคปัจจุบันจึงมีหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นการศึกษานักธรรมการศึกษาบาลีหรือการศึกษาสายสามัญคือปริยัติสามัญหรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่งเปิดโอกาสให้สามเณรในเข้าศึกษาและรายวิชาความรู้ได้อย่างมากมายเมื่อมีการศึกษาแล้วก็นำไปสู่การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมและการเผยแผ่พุทธศาสนาซึ่งอยู่ที่ตัวบุคคลของสามเณรเอง แต่ถ้ามีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในสำนักที่ใหญ่หรือเป็นสำนักที่มีกฎระเบียบที่ดีก็จะสามารถที่จะมีโอกาสที่จะเล่าเรียนและมีโอกาสที่จะฝึกฝนตนเองพัฒนาตนเองสามารถช่วยครอบครัวและสังคมได้แต่ปัจจุบันนี้ต้องเข้าใจว่าเป็นยุคดิจิทัลมีเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาอย่างมากมายมีทั้งจุดแข็งคือทำให้มีการสื่อสารที่รวดเร็วแต่ก็ยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคคืออาจจะทำให้เสียสมาธิในการเอาเรียนหรือว่าไม่ได้ควบคุมเวลาในการใช้โทรศัพท์ก็อาจจะทำให้ทำลายสมาธิเพื่อทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้จึงเป็นโทษอีกข้อหนึ่งอย่างไรก็ตามการพัฒนาทุนมนุษย์ทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสศึกษาเล่าเรียนของสามเณรจึงเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะสืบทอดอายุพุทธศาสนาได้เพราะว่าทุนมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและพัฒนาได้จึงจะสืบทอดพุทธศาสนาต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *พระไตรปิฎกภาษาไทย (ฉบับสังคายนา) เล่มที่ 12*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- นาวาเอกวัชร วัฒนนิรันดร์. (2530). *การบรรพชาอุปสมบท*. มปท.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2530). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักส์.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2544). *พจนานุกรมคำศัพท์พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร.
- สุนทร บุญสถิต. (2543). *“สถานภาพและปัญหาของสามเณรในสังคมไทย”*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารชัยมงคลปริทรรศน์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของภคสิริ แอนิหน (2563) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 ภคสิริ แอนิหน (2563) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Paksiri Aenihon (2020) the research results found...

1.4 Paksiri Aenihon (2020) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (มนตรี วรภัทรทรัพย์, 2563)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระปิฎกโกศล และมนตรี วรภัทรทรัพย์, 2563)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระปิฎกโกศลและคณะ, 2563)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ(บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าอ้างอิง).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ, ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่(ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2563). การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(3), 178-186.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, // เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: // สำนักพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2564). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ภาคศิริ แอนิหน. (2562). *การสร้างค่านิยมสุจริตของวัดและชุมชนจังหวัดเพชรบุรี (รายงานผลการวิจัย)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระปิฎกโกศล. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี, // จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). *พระพุทธศาสนาในประเทศไทย*. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง.// (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่ม ตอน.// หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์, วัน เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เชียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง.....

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหา
นั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว
พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

- 1..... (16 pt)
- 2..... (16 pt)
- 3..... (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย, 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ, 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ), 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิง
ปริมาณและเชิงคุณภาพ), 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

..... คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

..... คำอธิบายตาราง

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุนองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....
.....
ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

.....

**กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมี
ชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)**

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์
ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological
Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก
<http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิตวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ,
3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานธ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธใน
จังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลัก
พุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data collection, Data analysis.
Statistics used for data analysis.
Findings were as follows: (present only the most interesting research findings)

.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

.....

.....

.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

.....

.....

.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources

.....

.....

.....

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

.....

.....

.....

Research Objectives (18 pt)

- 1. (16 pt)
- 2. (16 pt)
- 3. (16 pt)

Methodology (18 pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative

and qualitative). Data analysis (quantitative and qualitative). Statistics used to analyzed the data.

.....

.....

.....

Results (18 pt) (Present to cover all set objectives)

(16 pt) results of the research answer all objectives

.....

.....

.....

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation

.....

Discussion (18 pt)

(1.6 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.

Body of knowledge (18 pt)

(16.pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

Acknowledgement (18 pt) (Put in the article in case the researcher was given fund to conduct research or the title of the article is not matched with the title of the research or the thesis) (if any)

(16.pt) Write the appreciation note to the funding source. The author should indicate the grant contract number of the research, for example, "I would like to express my deepest appreciation for funding resource from National Research Council Of Thailand, the fiscal year 2016, and I am also grateful for the data from a research task on The Coordination Centre Development for Contemplative Strengthening of Elders according to Buddhism.

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)
References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16.pt).....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16.pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

Keywords:3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16.pt)เขียนทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆในการเขียนบทความ
วิชาการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

สรุป (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบAmerican Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

.....

.....

.....

.....

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

Content (18 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation

Conclusion (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA)

References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....

วารสารชัยมงคลปริทรรศน์
JOURNAL OF CHAIMONGKOL REVIEW

